

Tematski prikaz

Presoja vplivov na okolje

Uvodna beseda

Ker zakonodajalec Unije meni, da je najboljša okoljska politika ta, da se prepreči povzročanje onesnaževanja ali motenj pri izvoru, ne pa da se poskušajo naknadno zmanjšati njihovi vplivi, je pripravil sistem preventivnega varstva okolja, katerega temeljni kamen je obveznost držav članic, da pred sprejetjem nekaterih odločitev, ki imajo lahko negativen vpliv na okolje, izvedejo presoje vplivov na okolje.

Svet je najprej sprejel Direktivo 85/337 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje¹, ki je bila razveljavljena, kodificirana in nadomeščena z Direktivo 2011/92 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje². V skladu s tema direktivama morajo biti za projekte iz prilog I in II k tema direktivama, ki bodo verjetno pomembno vplivali na okolje, pred izdajo soglasja za izvedbo izvedene presoje njihovih vplivov na okolje. V zvezi s tem so v Prilogi I naštetih projekti, pri katerih – po njihovi naravi – obstaja tveganje, da bodo pomembno vplivali na okolje in morajo biti obvezno predmet presoje vplivov na okolje. V Prilogi II pa so naštetih projekti, pri katerih bi lahko obstajalo tveganje, da bodo pomembno vplivali na okolje in za katere se mora presoja izvesti le, kadar države članice ob izpolnjevanju zahtev iz navedenih direktiv presodijo, da njihove značilnosti tako zahtevajo.

Nato sta Evropski parlament in Svet sprejela Direktivo 2001/42 o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje³, ki določa, da je treba za načrte in programe, naštetih v tej direktivi, izvesti presojo vplivov na okolje, kadar pomenijo tveganje za pomembno vplivanje na okolje. Ker načrti in programi iz Direktive 2001/42 vključujejo tiste, ki v nekaterih sektorjih določajo okvir za izdajo soglasja za izvedbo projektov, ki spadajo na področje uporabe direktiv 85/337 in 2011/92, je bil z Direktivo 2001/42 uveden mehanizem okoljskih presoj, ki nastopi pred mehanizmom, ki je bil na zadevnih področjih uveden z direktivama 85/337 in 2011/92.

Na metodološki ravni Direktiva 2001/42 v skladu s pristopom, uporabljenim v direktivah 85/337 in 2011/92, razlikuje med načrti in programi, za katere se načeloma vedno izvede okoljska presoja, na eni strani ter načrti in programi, za katere se taka presoja izvede le, kadar države članice ugotovijo, da bodo verjetno pomembno vplivali na okolje, na drugi strani.

¹ Direktiva Sveta 85/337/EGS z dne 27. junija 1985 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 1, str. 248).

² Direktiva 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL 2012, L 26, str. 1).

³ Direktiva 2001/42/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. junija 2001 o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 6, str. 157).

Presoja vplivov na okolje

Vse tri zgoraj navedene direktive so bile obravnavane v precej obsežni sodni praksi, katere glavne smeri razvoja so predstavljene v tem tematskem prikazu.

Kazalo

Uvodna beseda.....	3
I. Presoja vplivov javnih in zasebnih projektov na podlagi direktiv 85/337 in 2011/92	7
1. Področje uporabe direktiv 85/337 in 2011/92	7
a) Pojem „projekt“	7
b) Projekti, izključeni s področja uporabe direktiv 85/337 in 2011/92	9
2. Obveznost presoje vplivov v primeru tveganj za pomembno vplivanje na okolje	10
a) Projekti, ki pomenijo tveganje za pomembno vplivanje na okolje (Priloga I).....	10
b) Projekti, ki lahko pomenijo tveganje za pomembno vplivanje na okolje (Priloga II).....	11
i. Ugotovitev potrebe po presoji vplivov na okolje	11
ii. Obrazložitev odločbe, da se za projekt ne opravi presoja.....	12
c) Izjeme od obveznosti presoje vplivov na okolje.....	13
3. Obseg presoje vplivov na okolje.....	14
4. Večfazni postopki za izdajo soglasja za izvedbo.....	17
a) Trenutek, ko mora biti opravljena presoja vplivov na okolje.....	17
b) Določitev pogojev postopka, v katerih se opravi presoja vplivov na okolje .	18
5. Sodelovanje javnosti v postopku odločanja in dostop do pravnega varstva.....	19
a) Sodelovanje javnosti v postopku odločanja	19
i. Ukrepi za obveščanje javnosti	19
ii. Sodelovanje javnosti v večfaznem postopku odločanja	21
b) Dostop do pravnega varstva.....	22
i. Obveznosti držav članic.....	22
ii. Dopustnost pravnih sredstev, ki jih vložijo posamezniki	24
iii. Dopustnost pravnih sredstev, ki jih vložijo združenja za varstvo okolja	25
iv. Zahteva, da postopek ni nedopustno drag.....	28
a. Obseg	28

b. Merila za presojo	30
6. Neposredni učinek in skladna razlaga	31
a) Vertikalni neposredni učinek direktiv in negativni učinki na pravice tretjih oseb	31
b) Skladna razlaga nacionalnega prava	32
II. Presoja vplivov načrtov in programov na okolje na podlagi Direktive 2001/42	35
1. Področje uporabe Direktive 2001/42	35
a) Načrti in programi, za katere velja Direktiva 2001/42	35
b) Razveljavitev načrtov in programov	38
2. Obveznost presoje vplivov v primeru tveganj za pomembno vplivanje na okolje	39
a) Načrti in programi, ki pomenijo tveganje za pomembno vplivanje na okolje	39
i. Načrti in programi, za katere velja člen 3(2)(a) Direktive 2001/42	39
ii. Načrti in programi, za katere velja člen 3(2)(b) Direktive 2001/42	41
b) Načrti in programi, ki lahko pomenijo tveganje za pomembno vplivanje na okolje	42
i. Načrti in programi, za katere velja člen 3(3) Direktive 2001/42	42
ii. Načrti in programi, za katere velja člen 3(4) Direktive 2001/42	45
3. Posvetovanja	46
III. Začasna ohranitev učinkov nacionalnih aktov, sprejetih v nasprotju z obveznostjo izvedbe presoje vplivov na okolje	48
1. Nacionalni akti, sprejeti v nasprotju z Direktivo 2011/92	48
2. Nacionalni akti, sprejeti v nasprotju z Direktivo 2001/42	49
IV. Kumulativna uporaba direktiv, ki določajo obveznost presoje vplivov na okolje	53

I. Presoja vplivov javnih in zasebnih projektov na podlagi direktiv 85/337 in 2011/92

1. Področje uporabe direktiv 85/337 in 2011/92

a) Pojem „projekt“

Sodba z dne 29. julija 2019 (veliki senat), Inter-Environnement Wallonie in Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, [EU:C:2019:622](#))⁴

„Predhodno odločanje – Okolje – Konvencija iz Espooja – Aarhuška konvencija – Ohranjanje naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst – Direktiva 92/43/EGS – Člen 6(3) – Pojem ‚projekt‘ – Presoja vplivov na zadevno območje – Člen 6(4) – Pojem ‚nujni razlogi prevladujočega javnega interesa‘ – Ohranjanje prostoživečih ptic – Direktiva 2009/147/ES – Presoja vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje – Direktiva 2011/92/EU – Člen 1(2)(a) – Pojem ‚projekt‘ – Člen 2(1) – Člen 4(1) – Presoja vpliva na okolje – Člen 2(4) – Izjema od presoje – Postopno opuščanje uporabe jedrske energije – Nacionalna zakonodaja, ki na eni strani določa ponovni zagon dejavnosti komercialne proizvodnje električne energije v nedelujoči jedrski elektrarni za obdobje skoraj desetih let, s čimer se datum, ki ga je nacionalni zakonodajalec prvotno določil za njeno ustavitev obratovanja in prenehanje dejavnosti, preloži za deset let, in na drugi strani preložitvev, prav tako za deset let, roka za ustavitev obratovanja in prenehanje komercialne proizvodnje električne energije v delujoči elektrarni, ki ga je prvotno določil isti zakonodajalec – Neobstoj presoje vplivov na okolje“

Sodišče, ki je odločalo v velikem senatu, se je s sodbo Inter-Environnement Wallonie in Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen, ki jo je razglasilo 29. julija 2019, izreklo o razlagi pojma „projekt“ v smislu Direktive 2011/92 in Direktive 92/43 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst⁵.

Ta sodba je bila izdana v okviru spora med združenjema Inter-Environnement Wallonie ASBL in Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ASBL, katerih cilj je varstvo okolja in življenjskega okolja, na eni strani ter Conseil des ministres (svet ministrov, Belgija) na drugi strani v zvezi z zakonom, s katerim je Kraljevina Belgija, prvič, določila ponovni zagon dejavnosti komercialne proizvodnje električne energije v nedelujoči jedrski elektrarni za obdobje skoraj desetih let in, drugič, za deset let preložila prvotno predvideni datum ustavitve obratovanja delujoče jedrske elektrarne in prenehanje komercialne proizvodnje električne energije v njej. Ti združenji sta belgijskim organom v bistvu očitali, da so ta zakon sprejeli, ne da bi bile spoštovane zahteve po predhodni presoji, ki jih nalagata navedeni direktivi.

⁴ Ta sodba je predstavljena tudi v razdelku I. 2. a), „Projekti, ki pomenijo tveganje za pomembno vplivanje na okolje“ (Priloga I), razdelku I. 2. c), „Izjeme od obveznosti presoje vplivov na okolje“, in razdelku III. 1., „Nacionalni akti, sprejeti v nasprotju z Direktivo 2011/92“.

⁵ Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 102), kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 2013/17/EU z dne 13. maja 2013 (UL 2013, L 158, str. 193).

V tem okviru je Sodišče razsodilo, da sporni ukrepi v zvezi s podaljšanjem komercialne proizvodnje električne energije v jedrski elektrarni pomenijo „projekt“ v smislu direktiv 2011/92 in 92/43, saj nujno vključujejo izvedbo obsežnih del, ki spreminjajo fizično stvarnost zadevnih območij. Ta projekt mora biti načeloma predmet presoje vplivov na okolje in na zadevna zavarovana območja pred sprejetjem teh ukrepov. Okoliščina, da so za izvajanje teh ukrepov potrebni naknadni akti, kot je izdaja novega posamičnega dovoljenja za proizvodnjo električne energije za komercialne namene za eno od dveh zadevnih elektrarn, v zvezi s tem ni odločilna. Tudi dela, ki so neločljivo povezana s temi ukrepi, morajo biti predmet take presoje pred sprejetjem teh ukrepov, če sta njihova narava in njihov potencialni vpliv na okolje in na zadevna zavarovana območja v tej fazi dovolj opredeljiva.

Sodba z dne 24. oktobra 1996 (občna seja), Kraaijeveld in drugi (C-72/95, [EU:C:1996:404](#))⁶

„Okolje – Direktiva 85/337/EGS – Presoja vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje“

Sodišče, ki je odločalo na občni seji, je v zadevi Kraaijeveld ugotovilo, da je zakonodajalec Unije nameraval ohraniti široko razumevanje področja uporabe Direktive 85/337.

Pri *Nederlandse Raad van State* (državni svet, Nizozemska) je bila vložena tožba za razglasitev ničnosti sklepa o odobritvi prostorskega načrta, ki je vseboval „delno revizijo prostorskih načrtov v okviru utrditve nasipov“. Namen tega prostorskega načrta je bil omogočiti dela za utrditev nasipov vzdolž reke Merwede na ozemlju nizozemske občine. Za ta dela ni bila izvedena nobena presoja vplivov na okolje.

V tem okviru se je predložitveno sodišče odločilo v predhodno odločanje predložiti vprašanje, ali dela v zvezi z nasipi vzdolž plovnihi poti spadajo pod pojem „[r]egulacije in objekti za protipoplavno zaščito“ iz točke 10(e) Priloge II Direktive 85/337. V skladu s členom 4(2) navedene direktive se projekti skupin, naštetih v Prilogi II, presodijo, če države članice menijo, da njihove značilnosti tako zahtevajo.

V zvezi s tem je Sodišče ugotovilo, da iz preučitve različnih jezikovnih različic Priloge II k Direktivi 85/337 sicer ni razviden noben jasen odgovor na postavljeno vprašanje, vendar se iz besedila te direktive lahko sklepa, da je njeno področje uporabe široko in njen cilj zelo obsežen. Iz tega sledi, da tudi če ta pojasnitev ni razvidna iz vseh jezikovnih različic, je treba točko 10(e) Priloge II k tej direktivi razlagati tako, da zajema dela v zvezi z nasipi, zlasti ker taka dela lahko pomembno vplivajo na okolje v smislu navedene direktive.

Podobno zgolj iz tega, da v Direktivi 85/337 niso izrecno omenjene spremembe projektov, za katere velja Priloga II, ni mogoče sklepati, da te spremembe ne spadajo na področje uporabe te direktive. Zelo obsežen cilj navedene direktive bi bil namreč ogrožen, če bi označitev za „spremembe projekta“ omogočala, da so nekatera dela ali

⁶ Ta sodba je predstavljena tudi v razdelku I. 2. b) i., „Ugotovitev potrebe po presoji vplivov na okolje“.

objekti izvzeti iz obveznosti izvedbe presoje vplivov, čeprav bodo ta dela ali objekti zaradi svoje narave, razsežnosti ali lokacije verjetno pomembno vplivali na okolje.

Zato je treba izraz „regulacije in objekti za protipoplavno zaščito“ iz točke 10(e) Priloge II k Direktivi 85/337 razlagati tako, da ne vključuje le postavitve novega nasipa, temveč tudi spremembo obstoječega nasipa z njegovo premestitvijo, utrditvijo ali razširitvijo, zamenjavo nasipa s postavitvijo novega na istem mestu ne glede na to, ali je novi nasip trdnejši ali širši od dosedanjega, ali kombinacijo več takih del.

b) Projekti, izključeni s področja uporabe direktiv 85/337 in 2011/92

Sodba z dne 16. septembra 1999, WWF in drugi (C-435/97, [EU:C:1999:418](#))

„Okolje – Direktiva 85/337/EGS – Presoja vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov“

Sodišče je v odgovor na predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Verwaltungsgericht, Autonome Sektion für die Provinz Bozen (upravno sodišče, avtonomni oddelek za pokrajino Bolzano, Italija), pojasnilo obseg izjeme, določene v členu 1(4) Direktive 85/337, ki s področja uporabe te direktive izključuje projekte za namene državne obrambe.

V zadevi v glavni stvari je predložitveno sodišče odločalo o ničnostni tožbi, vloženi zoper upravno dovoljenje za izvedbo projekta prestrukturiranja letališča Bolzano-St. Jakob. Cilj tega projekta je bil, da se letališče, ki se je od leta 1925/1926 uporabljalo za vojaške namene, za športno letalstvo ter v določenem obdobju in v omejenem obsegu tudi za civilne namene, preoblikuje v letališče, ki se bo uporabljalo komercialno, za opravljanje rednih letov ter čarterskih in tovornih letov.

Tožeče stranke iz postopka v glavni stvari so v podporo ničnostni tožbi trdile, da bo ta projekt prestrukturiranja verjetno pomembno vplival na okolje in bi bilo zanj torej treba izvesti presajo vplivov na okolje v smislu Direktive 85/337.

V tem okviru je predložitveno sodišče v predhodno odločanje predložilo med drugim vprašanje, ali je treba člen 1(4) Direktive 85/337 razlagati tako, da letališče, ki se lahko hkrati uporablja za civilne in vojaške namene, vendar je njegova glavna uporaba komercialna, spada na področje uporabe te direktive.

V zvezi s tem je Sodišče navedlo, da člen 1(4) Direktive 85/337 v primeru projektov za namene državne obrambe uvaja izjemo od splošnega pravila predhodne presoje vplivov na okolje. Tako izključitev, ki torej uvaja izjemo od splošnega pravila, je treba razlagati ozko. Zato so iz obveznosti presoje vplivov lahko izključeni le projekti, ki so primarno namenjeni državni obrambi.

Sodišče je tako ugotovilo, da na področje uporabe navedene direktive spadajo projekti, kot je projekt iz postopka v glavni stvari, katerega glavni cilj je prestrukturirati letališče,

da se bo uporabljalo komercialno, tudi če se to letališče lahko uporablja tudi za vojaške namene.

2. Obveznost presoje vplivov v primeru tveganj za pomembno vplivanje na okolje

a) Projekti, ki pomenijo tveganje za pomembno vplivanje na okolje (Priloga I)

Sodba z dne 29. julija 2019 (veliki senat), Inter-Environnement Wallonie in Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, [EU:C:2019:622](#))

„Predhodno odločanje – Okolje – Konvencija iz Espooja – Aarhuska konvencija – Ohranjanje naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst – Direktiva 92/43/EGS – Člen 6(3) – Pojem ‚projekt‘ – Presoja vplivov na zadevno območje – Člen 6(4) – Pojem ‚nujni razlogi prevladujočega javnega interesa‘ – Ohranjanje prostoživečih ptic – Direktiva 2009/147/ES – Presoja vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje – Direktiva 2011/92/EU – Člen 1(2)(a) – Pojem ‚projekt‘ – Člen 2(1) – Člen 4(1) – Presoja vpliva na okolje – Člen 2(4) – Izjema od presoje – Postopno opuščanje uporabe jedrske energije – Nacionalna zakonodaja, ki na eni strani določa ponovni zagon dejavnosti komercialne proizvodnje električne energije v nedeljuči jedrski elektrarni za obdobje skoraj desetih let, s čimer se datum, ki ga je nacionalni zakonodajalec prvotno določil za njeno ustavitev obratovanja in prenehanje dejavnosti, preloži za deset let, in na drugi strani preložitve, prav tako za deset let, roka za ustavitev obratovanja in prenehanje komercialne proizvodnje električne energije v delujoči elektrarni, ki ga je prvotno določil isti zakonodajalec – Neobstoj presoje vplivov na okolje“

Sodišče je v tej sodbi, katere dejanski okvir je bil predstavljen zgoraj,⁷ opozorilo, da morajo biti projekti v smislu člena 1(2)(a) Direktive 2011/92 pred izdajo soglasja predmet presoje njihovih vplivov na okolje v skladu s členom 2(1) te direktive, kadar bodo ti projekti verjetno pomembno vplivali na okolje, med drugim zaradi svoje narave, velikosti ali lokacije.

Vendar člen 2(1) Direktive 2011/92 ne zahteva, da je vsak projekt, ki bo verjetno pomembno vplival na okolje, predmet postopka presoje, določenega v tej direktivi, ampak da je treba ta postopek uporabiti samo za projekte, ki so navedeni v členu 4 te direktive, ki napotuje na projekte, ki so naštetih v prilogah I in II k tej direktivi.

V zvezi s tem iz določb člena 2(1) v povezavi s členom 4(1) Direktive 2011/92 izhaja, da projekti, ki so zajeti s Prilogo I k tej direktivi, po naravi pomenijo tveganje za pomembno vplivanje na okolje in mora biti zanje obvezno opravljena presoja njihovih vplivov na okolje.

⁷ V zvezi z dejanskim in pravnim okvirom spora glej razdelek I. 1. a), „Pojem ‚projekt‘“. Ta sodba je predstavljena tudi v razdelku I. 2. c), „Izjema od obveznosti presoje vplivov na okolje“, in razdelku III. 1., „Nacionalni akti, sprejeti v nasprotju z Direktivo 2011/92“.

b) Projekti, ki lahko pomenijo tveganje za pomembno vplivanje na okolje (Priloga II)

i. Ugotovitev potrebe po presoji vplivov na okolje

Sodba z dne 24. oktobra 1996 (občna seja), Kraaijeveld in drugi (C-72/95, [EU:C:1996:404](#))

„Okolje – Direktiva 85/337/EGS – Presoja vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje“

Sodišče je bilo v tej sodbi, katere dejanski okvir je bil predstavljen zgoraj,⁸ pozvano tudi k razlagi člena 4(2) Direktive 85/337. V skladu s to določbo se projekti iz skupin, naštetih v Prilogi II k tej direktivi, presodijo, če države članice menijo, da njihove značilnosti tako zahtevajo.

V zvezi s tem je Sodišče pojasnilo, da čeprav člen 4(2), drugi pododstavek, Direktive 85/337 državam članicam omogoča, da določijo posebne vrste projektov, ki morajo biti predmet presoje, oziroma postavijo merila in/ali pragove, v skladu s katerimi se določi, kateri projekti se presojajo, je to polje proste presoje omejeno z obveznostjo, določeno v členu 2(1) te direktive, da zahtevajo presajo vplivov za projekte, ki bodo, med drugim zaradi svoje narave, velikosti ali lokacije, verjetno pomembno vplivali na okolje.

Tako bi država članica, ki bi merila in/ali pragove, v skladu s katerimi se določi, kateri projekti se presojajo, določila v taki višini, da bi bili v praksi vsi projekti iz skupine, navedene v Prilogi II, vnaprej izvzeti iz zahteve po presoji vplivov, prekoračila meje polja proste presoje, ki ga ima v skladu s členoma 2(1) in 4(2) navedene direktive, razen če je mogoče glede vseh izvzetih projektov na podlagi celovite presoje šteti, da ni verjetno, da bi pomembno vplivali na okolje.

Sodba z dne 21. marca 2013, Salzburger Flughafen (C-244/12, [EU:C:2013:203](#))

„Presoja vplivov nekaterih projektov na okolje – Direktiva 85/337/EGS – Člena 2(1) in 4(2) – Projekti iz Priloge II – Dela razširitve infrastrukture letališča – Preizkus na podlagi pragov ali meril – Člen 4(3) – Izbirna merila – Priloga III, točka 2(g) – Gosto naseljena območja“

Spoznanja iz sodbe Kraaijeveld in drugi⁹ v zvezi z razlago člena 4(2) Direktive 85/337 so bila potrjena in razvita v sodbi Salzburger Flughafen, ki se nanaša na vprašanje, ali mora biti za projekt, kot je projekt razširitve infrastrukture letališča v Salzburgu (Avstrija), obravnavan v tej zadevi, opravljena presoja vplivov na okolje v smislu Direktive 85/337¹⁰.

⁸ V zvezi z dejanskim in pravnim okvirom spora glej razdelek I. 1. a), „Pojem „projekt“.

⁹ Sodba z dne 24. oktobra 1996, Kraaijeveld in drugi (C-72/95, [EU:C:1996:404](#)).

¹⁰ Kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 97/11/ES z dne 3. marca 1997 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 3, str. 151).

V zvezi s tem je avstrijska zakonodaja, s katero je bila prenesena Direktiva 85/337, določala, da morajo biti poleg nekaterih sprememb, povezanih z vzletno-pristajalnimi stezami, predmet presoje vplivov na okolje samo spremembe letališč, ki omogočajo povečanje števila premikov v letalskem prometu za vsaj 20.000 na leto.

Verwaltungsgerichtshof (vrhovno upravno sodišče, Avstrija), pri katerem je upravljavec letališča v Salzburgu vložil tožbo zoper odločbo pristojnega upravnega organa, v skladu s katero je za projekt razširitve infrastrukture letališča, ki ga je predložil ta upravljavec, potrebna presoja vplivov na okolje, se je odločilo Sodišče vprašati, ali Direktiva 85/337 nasprotuje zgoraj navedeni avstrijski zakonodaji o prenosu.

Sodišče je na to vprašanje odgovorilo pritrdilno, pri čemer je opozorilo, da čeprav člen 4(2)(b) Direktive 85/337 državam članicam daje polje proste presoje pri določitvi pragov ali meril za ugotovitev, ali je treba za projekt, kot je obravnavani, ki spada v skupine, naštetih v Prilogi II k tej direktivi, opraviti presoso vplivov na okolje, je Avstrija to polje proste presoje prekoračila, ker zaradi določitve praga na vsaj 20.000 premikov v letalskem prometu na leto za spremembe infrastrukture majhnih ali srednje velikih letališč v praksi nikoli ne bi bilo treba opraviti presoje vplivov na okolje, kljub temu, da ni mogoče izključiti, da taka dela znatno vplivajo na okolje.

Poleg tega se z določitvijo takega praga za odločitev, ali je treba opraviti okoljsko presoso projektov, kakršni so ti v postopku v glavni stvari, v avstrijski zakonodaji o prenosu kljub obveznosti, ki jo državam članicam nalaga člen 4(3) Direktive 85/337, upošteva le količinski vidik posledic projekta, ne da bi se upoštevala še druga izbirna merila iz Priloge III k tej direktivi, zlasti tisto iz točke 2(g) te priloge, in sicer gostota naseljenosti območja, na katero se projekt nanaša.

ii. **Obrazložitev odločbe, da se za projekt ne opravi presoja**

Sodba z dne 30. aprila 2009, Mellor (C-75/08, [EU:C:2009:279](#))

„Direktiva 85/337/EGS – Presoja vplivov projektov na okolje – Obveznost seznanitve javnosti z razlogi za odločitev, da se projekt ne predloži v presoso“

Sodišče, ki je odločalo o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (pritožbeno sodišče (Anglija in Wales) (civilni oddelek), Združeno kraljestvo), je pojasnilo, kako mora biti obrazložena odločba pristojnega upravnega organa, da ne opravi presoje vplivov na okolje za projekt, za katerega velja Priloga II k Direktivi 85/337.

Oktobra 2006 je družba Partnerships in Care vložila zahtevo za izdajo gradbenega dovoljenja za bolnišnično enoto srednje varnosti na zemljišču v podeželskem okolju, na območju Nidderdale s posebno lepo krajino („Nidderdale Area of Outstanding Natural Beauty“).

Secretary of State for Communities and Local Government (v nadaljevanju: Secretary of State) je z dopisom z dne 4. decembra 2006 objavil odločbo, da presoja vplivov na okolje ne bo potrebna. To odločbo je obrazložil s tem, da je zadevni projekt „projekt iz Priloge II“, ki verjetno ne bo pomembno vplival na okolje zaradi dejavnikov, kot so njegova narava, velikost ali lokacija. Podrobnejših razlogov ni navedel.

C. Mellor je zoper to odločbo Secretary of State vložil tožbo, ki jo je High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (višje sodišče (Anglija in Wales), oddelek Queen's Bench, Združeno kraljestvo), nato zavrglo. Predložitveno sodišče, pri katerem je bila vložena pritožba, je v predhodno odločanje predložilo vprašanje, ali in – po potrebi – kako mora biti obrazložena odločba, da se ne opravi presoja vplivov na okolje na podlagi Direktive 85/337¹¹.

V zvezi s tem je Sodišče navedlo, da je treba člen 4 Direktive 85/337 razlagati tako, da ne zahteva, da odločitev, da projekta, za katerega velja Priloga II k navedeni direktivi, ni treba predložiti v presojo vplivov na okolje, sama vsebuje razloge, zaradi katerih je pristojni organ odločil, da taka presoja ni bila potrebna. Vendar če to zahteva zainteresirana oseba, jo mora pristojni upravni organ v odgovoru na zahtevo seznaniti z razlogi za sprejetje odločitve ali s podatki in ustreznimi dokumenti. Ta naknadna seznanitev je lahko podana ne le v obliki izrecne navedbe razlogov, temveč tudi z zagotovitvijo ustreznih podatkov in dokumentov v odgovor na vloženo zahtevo.

Sodišče je poleg tega pojasnilo, da če so v odločitvi države članice, da se projekt, za katerega velja Priloga II k Direktivi 85/337, v skladu s členi od 5 do 10 navedene direktive ne predloži v presojo, navedeni razlogi, s katerimi je utemeljena, je ta odločitev zadostno obrazložena, kadar razlogi, ki jih vsebuje, skupaj z dokazi, ki so že bili dani v vednost zainteresiranim osebam, in morebiti dopolnjeni z dodatnimi potrebnimi podatki, ki jih mora pristojna nacionalna uprava predložiti zainteresiranim osebam na njihovo zahtevo, tem osebam omogočajo, da presodijo, ali je smiselno zoper to odločitev vložiti pravno sredstvo.

c) Izjeme od obveznosti presoje vplivov na okolje

Sodba z dne 29. julija 2019 (veliki senat), Inter-Environnement Wallonie in Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, [EU:C:2019:622](#))

„Predhodno odločanje – Okolje – Konvencija iz Espooja – Aarhuska konvencija – Ohranjanje naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst – Direktiva 92/43/EGS – Člen 6(3) – Pojem ‚projekt‘ – Presoja vplivov na zadevno območje – Člen 6(4) – Pojem ‚nujni razlogi‘

¹¹ Kakor je bila spremenjena z Direktivo 2003/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. maja 2003 o sodelovanju javnosti pri sestavi nekaterih načrtov in programov v zvezi z okoljem in o spremembi direktiv Sveta 85/337/EGS in 96/61/ES glede sodelovanja javnosti in dostopa do sodišč (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 7, str. 466).

prevladujočega javnega interesa' – Ohranjanje prostoživečih ptic – Direktiva 2009/147/ES – Presoja vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje – Direktiva 2011/92/EU – Člen 1(2)(a) – Pojem ‚projekt‘ – Člen 2(1) – Člen 4(1) – Presoja vpliva na okolje – Člen 2(4) – Izjema od presoje – Postopno opuščanje uporabe jedrske energije – Nacionalna zakonodaja, ki na eni strani določa ponovni zagon dejavnosti komercialne proizvodnje električne energije v nedeljuči jedrski elektrarni za obdobje skoraj desetih let, s čimer se datum, ki ga je nacionalni zakonodajalec prvotno določil za njeno ustavitev obratovanja in prenehanje dejavnosti, preloži za deset let, in na drugi strani preložiitev, prav tako za deset let, roka za ustavitev obratovanja in prenehanje komercialne proizvodnje električne energije v delujoči elektrarni, ki ga je prvotno določil isti zakonodajalec – Neobstoj presoje vplivov na okolje“

Sodišče je v tej sodbi, katere dejanski okvir je bil predstavljen zgoraj,¹² podalo tudi razlago člena 2(4) Direktive 2011/92, ki državam članicam omogoča, da v izjemnih primerih določen projekt v celoti ali delno izvzamejo iz določb te direktive.

V zvezi s tem je Sodišče pojasnilo, da je državi članici na podlagi te določbe dovoljeno, da projekt v zvezi s podaljšanjem komercialne proizvodnje električne energije v jedrski elektrarni izvzame iz presoje vplivov na okolje, da bi se zagotovila zanesljivost njene oskrbe z električno energijo, le če med drugim dokaže, da je tveganje za zanesljivost te oskrbe razumno verjetno in da je zadevni projekt tako nujen, da bi lahko upravičil neobstoj take presoje. Vendar taka možnost izjeme ne vpliva na obveznost okoljske presoje, ki je vezana na projekte, ki imajo – tako kot ta iz postopka v glavni stvari – čezmejne vplive.

3. Obseg presoje vplivov na okolje

Sodba z dne 14. marca 2013, Leth (C-420/11, [EU:C:2013:166](#))

„Okolje – Direktiva 85/337/EGS – Presoja vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje – Soglasje za izvedbo takega projekta brez ustrezne presoje – Cilji te presoje – Pogoji, od katerih je odvisna pravica do odškodnine – Vključitev ali ne vključitev zaščite posameznikov pred premoženjsko škodo“

Sodišče je v odgovor na predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče, Avstrija), pojasnilo obseg presoje vplivov na okolje na podlagi Direktive 85/337¹³, kadar zadevni projekt povzroča tudi neobičajne sosedske motnje.

¹² V zvezi z dejanskim in pravnim okvirom spora glej razdelek I. 1. a), „Pojem ‚projekt‘“. Ta sodba je predstavljena tudi v razdelku I. 2. a), „Projekti, ki pomenijo tveganje za pomembno vplivanje na okolje“ (Priloga I), in razdelku III. 1., „Nacionalni akti, sprejeti v nasprotju z Direktivo 2011/92“.

¹³ Kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 97/11/ES z dne 3. marca 1997 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 3, str. 151) in Direktivo 2003/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. maja 2003 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 7, str. 466).

Tožeča stranka v sporu o glavni stvari, J. Leth, je bila lastnica hiše, ki leži na varnostnem območju letališča Wien-Schwechat v Avstriji. Med veljavnostjo zaporednih različic Direktive 85/337 je bilo to letališče z različnimi širitvenimi ukrepi spremenjeno, ne da bi se opravila presoja vplivov teh ukrepov na okolje v skladu s to direktivo.

J. Leth je pred avstrijskimi sodišči od avstrijske države in Land Niederösterreich (Avstrija) zahtevala odškodnino za izgubo vrednosti svoje nepremičnine zaradi hrupa letal in svoj zahtevek utemeljila s tem, da bi morala biti glede širitvenih projektov izvedena presoja vplivov na okolje v skladu z Direktivo 85/337.

Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče), ki je odločalo o tem sporu, je želelo med drugim izvedeti, ali je treba člen 3 Direktive 85/337 razlagati tako, da presoja vplivov na okolje, kot je določena v tem členu, vključuje presojo vplivov zadevnega projekta na vrednost materialne lastnine.

V zvezi s tem je Sodišče ugotovilo, da je treba na podlagi člena 3 Direktive 85/337 preučiti neposredne in posredne vplive, ki jih ima projekt zlasti na človeka in materialno lastnino, in da je treba v skladu s četrto alineo tega člena enako preučiti tudi medsebojne vplive teh dejavnikov. Zato je treba oceniti zlasti vpliv projekta na človekovo uporabo materialne lastnine.

Iz tega sledi, da je treba pri presoji projektov, kakršni so ti v postopku v glavni stvari, ki lahko povzročijo povečan hrup letal, preučiti njihove vplive na človekovo uporabo zgradb. Vendar širitve presoje vplivov na okolje na premoženjsko vrednost materialne lastnine ni mogoče izpeljati iz besedila navedenega člena 3 in ni v skladu s ciljem Direktive 85/337.

Tako je Sodišče ugotovilo, da se morajo pri presoji vplivov na okolje iz člena 3 navedene direktive opredeliti, opisati in presoditi neposredni in posredni vplivi hrupa na človeka v primeru uporabe nepremičnine, na katero vpliva projekt, kot je ta iz postopka v glavni stvari. Vendar ta presoja ne vključuje vplivov takega projekta na vrednost materialne lastnine.

Sodba z dne 24. februarja 2022, Namur-Est Environnement (C-463/20, [EU:C:2022:121](#))¹⁴

„Predhodno odločanje – Okolje – Direktiva 2011/92/EU – Presoja vplivov nekaterih projektov na okolje – Direktiva 92/43/EGS – Ohranjanje naravnih habitatov – Povezava med postopkom presoje vplivov in izdaje soglasja iz člena 2 Direktive 2011/92/EU ter nacionalnim postopkom odstopanja od ukrepov za varstvo vrst, ki jih določa Direktiva 92/43/EGS – Pojem ‚soglasje‘ – Sestavljeni postopek odločanja – Obveznost presoje – Stvarni obseg – Faza postopka, v kateri je treba zagotoviti sodelovanje javnosti v postopku odločanja“

¹⁴ Ta sodba je predstavljena tudi v razdelku I. 4. b), „Določitev pogojev postopka, v katerih se opravi presoja vplivov na okolje“, in razdelku I. 5. a) ii., „Sodelovanje javnosti v večfaznem postopku odločanja“.

Sodišče, ki je odločalo o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložil Conseil d'État (državni svet, Belgija), je razjasnilo obseg presoje vplivov na okolje na podlagi Direktive 2011/92, kadar se za zadevni projekt zahteva, da nosilec projekta pridobi odstopanje od ukrepov za varstvo živalskih in rastlinskih vrst, določenih z Direktivo 92/43.

Družba Sagrex SA je 4. novembra 2008 pri pristojnem organu Région wallonne (regija Valonija) vložila prošnjo za izdajo enotnega dovoljenja za projekt, pri katerem so bili predvideni ponovni začetek obratovanja kamnoloma z več kot 50 hektari na območju Bossiméja (Belgija) ter z njim povezana izgradnja naprav in urejanje, med drugim ob reki Meuse.

Ta organ je 1. septembra 2010 družbo Sagrex pozval, naj mu predloži spremenjene načrte in dodatno presajo vplivov zadevnega projekta na okolje.

Družba Sagrex je 15. aprila 2016 pri generalnem inšpektoratu oddelka za naravo in gozdove regije Valonije vložila predlog za odstopanje od ukrepov za varstvo živalskih in rastlinskih vrst, določenih z belgijsko zakonodajo, s katero je bila prenesena Direktiva 92/43, v zvezi s tem projektom. Generalni inšpektor je z odločbo o odstopanju z dne 27. junija 2016 temu predlogu ugodil, pod pogojem, da družba Sagrex izvede več ukrepov za zmanjšanje tveganja.

Družba Sagrex je tri mesece pozneje pristojnemu organu regije Valonije predložila spremenjene načrte in dodatno presajo tega projekta, ki so se od nje zahtevali 1. septembra 2010. Minister regije Valonije, pristojen za okolje in prostorsko urejanje, pa je z odlokom z dne 25. septembra 2017 zavrnil izdajo enotnega dovoljenja, za katero je zaprosila družba Sagrex.

Medtem je združenje Namur-Est Environnement pri Conseil d'État (državni svet) vložilo tožbo za odpravo odločbe o odstopanju, ki jo je 27. junija 2016 izdal generalni inšpektor. Združenje je v podporo tej tožbi med drugim trdilo, da ta odločba o odstopanju spada v okvir soglasja za izvedbo projekta v smislu člena 1(2) Direktive 2011/92, tako da bi morala biti pred njeno izdajo opravljena presoja vplivov na okolje in posvetovanje z javnostjo, ki jo spremlja, kar se ni zgodilo.

V tem okviru je Conseil d'État (državni svet) odločil, da Sodišču v predhodno odločanje predloži več vprašanj, ki so se nanašala med drugim na obveznost presoje in soglasja za izvedbo iz člena 2(1) Direktive 2011/92 za projekte, ki bodo verjetno pomembno vplivali na okolje.

V zvezi s tem je Sodišče navedlo, da je iz vseh določb Direktive 2011/92 razvidno, da mora biti odločba o izdaji soglasja za izvedbo za projekte, ki bodo verjetno pomembno vplivali na okolje, sprejeta po koncu celotnega postopka presoje navedenih projektov. Na podlagi tega postopka odločanja, ki se konča z izdajo soglasja za izvedbo, mora pristojni organ v celoti upoštevati vplive, ki jih lahko imajo na okolje projekti, za katere velja dvojna obveznost presoje in soglasja za izvedbo iz člena 2(1) Direktive 2011/92.

Iz tega izhaja, da se mora v posebnem primeru, v katerem izvedba projekta, za katerega velja dvojna obveznost presoje in soglasja za izvedbo, zahteva, da nosilec projekta zaprosi za in pridobi odstopanje od ukrepov za varstvo živalskih in rastlinskih vrst, določenih z določbami nacionalnega prava, s katerimi je zagotovljen prenos Direktive 92/43, in v katerem ta projekt lahko vpliva na te vrste, presoja navedenega projekta nanašati zlasti na te vplive.

4. Večfazni postopki za izdajo soglasja za izvedbo

a) Trenutek, ko mora biti opravljena presoja vplivov na okolje

Sodba z dne 7. januarja 2004, Wells (C-201/02, [EU:C:2004:12](#))¹⁵

„Direktiva 85/337/EGS – Presoja vplivov nekaterih projektov na okolje – Nacionalni ukrep, s katerim je podeljeno dovoljenje za rudarjenje brez presoje vplivov na okolje – Neposredni učinek direktiv – Tristranski položaj“

Sodišče je v sodbi Wells med drugim pojasnilo, kdaj mora biti opravljena presoja vplivov na okolje na podlagi Direktive 85/337, kadar postopek za izdajo soglasja poteka v več fazah.

High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court) (višje sodišče (Anglija in Wales), oddelek Queen’s Bench (upravni senat), Združeno kraljestvo) je pri Sodišču vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe v okviru spora med D. Wells in organi Združenega kraljestva v zvezi s ponovnim začetkom obratovanja Conygar Quarry, kamnoloma za izkopavanje gradbenega materiala, ki leži v bližini stanovanjske hiše D. Wells.

Ta kamnolom, za obratovanje katerega je bilo dovoljenje izdano leta 1947, že več let ni deloval, ko je D. Wells leta 1984 kupila svojo hišo. Vendar je na zahtevo lastnikov kamnoloma pristojni Mineral Planning Authority (organ, pristojen za načrtovanje rabe tal v zvezi z minerali, v nadaljevanju: MPA) z odločbo z dne 24. avgusta 1992 registriral nekdanje dovoljenje za obratovanje tega kamnoloma in ob tem izjavil, da zakonito obratovanje ni mogoče, razen če se vloži zahteva za določitev novih pogojev in če se tej zahtevi dokončno ugoti.

Lastniki kamnoloma so vložili zahtevo za določitev novih pogojev obratovanja in MPA je z odločbo z dne 22. decembra 1994 določil strožje pogoje od tistih, ki so jih predlagali lastniki. Ti so nato uveljavili svojo pravico do vložitve tožbe pri Secretary of State for Transport, Local Government and the Regions (v nadaljevanju: Secretary of State).

¹⁵ Ta sodba je predstavljena tudi v razdelku I. 6. a), „Vertikalni neposredni učinek direktiv in negativni učinki na pravice tretjih oseb“.

Secretary of State je z odločbo z dne 25. junija 1997 določil 54 pogojev za obratovanje, obenem pa nekaj točk prepustil prostemu preudarku MPA. MPA je te točke odobril z odločbo z dne 8. julija 1999.

Niti Secretary of State niti MPA nista preučila vprašanja, ali je potrebna presoja vplivov na okolje na podlagi Direktive 85/337.

Z vidika navedenega je D. Wells od Secretary of State zahtevala, naj sprejme ustrezne ukrepe, in sicer odvzame ali spremeni dovoljenje za obratovanje, da bi se razrešil neobstoj presoje vplivov na okolje v postopku za izdajo soglasja. Ker odgovora na svojo zahtevo ni prejela, je vložila tožbo pri High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (višje sodišče (Anglija in Wales), oddelek Queen's Bench (upravni senat), Združeno kraljestvo), to pa je Sodišču v predhodno odločanje predložilo več vprašanj.

V tem okviru je Sodišče med drugim pojasnilo, kdaj je treba opraviti presojo vplivov na okolje v okviru večfaznega postopka za izdajo soglasja, kot je postopek iz zadevnega spora.

Glede tega je Sodišče opozorilo, da mora biti v skladu s členom 2(1) Direktive 85/337 presoja vplivov na okolje opravljena „pred izdajo soglasja“. V skladu s prvo uvodno izjavo navedene direktive je bilo poleg tega določeno, da v postopku odločanja pristojni organ vplive zadevnega projekta na okolje upošteva „v najzgodnejši možni fazi“.

Vplive, ki jih bo projekt verjetno imel na okolje – kadar je v nacionalnem pravu predpisan postopek za izdajo soglasja, ki poteka v več fazah, pri čemer je ena od teh faz osnovna odločba, druga pa izvršitvena odločba, ki ne sme prestopiti parametrov, določenih z osnovno odločbo – je treba ugotoviti in presoditi v postopku izdaje osnovne odločbe. Samo če je te vplive mogoče opredeliti šele v postopku izdaje izvršitvene odločbe, bi morala biti presoja opravljena v okviru tega postopka.

b) Določitev pogojev postopka, v katerih se opravi presoja vplivov na okolje

Sodba z dne 24. februarja 2022, Namur-Est Environnement (C-463/20, [EU:C:2022:121](#))

„Predhodno odločanje – Okolje – Direktiva 2011/92/EU – Presoja vplivov nekaterih projektov na okolje – Direktiva 92/43/EGS – Ohranjanje naravnih habitatov – Povezava med postopkom presoje vplivov in izdaje soglasja iz člena 2 Direktive 2011/92/EU ter nacionalnim postopkom odstopanja od ukrepov za varstvo vrst, ki jih določa Direktiva 92/43/EGS – Pojem ‚soglasje‘ – Sestavljeni postopek odločanja – Obveznost presoje – Stvarni obseg – Faza postopka, v kateri je treba zagotoviti sodelovanje javnosti v postopku odločanja“

Sodišče je v tej sodbi, katere dejanski okvir je bil predstavljen zgoraj,¹⁶ odločilo tudi o polju proste presoje, ki ga imajo države članice pri določanju pogojev postopka, v katerih se opravi presoja vplivov na okolje na podlagi Direktive 2011/92, kadar postopek odločanja poteka v več fazah.

V zvezi s tem je Sodišče navedlo, da člen 2(2) Direktive 2011/92 izrecno določa, da je presojo vplivov na okolje mogoče vključiti v obstoječe nacionalne postopke za izdajo soglasja. Iz tega izhaja, prvič, da navedene presoje ni treba nujno izvesti v okviru posebej za to določenega postopka in, drugič, da je prav tako ni treba nujno izvesti v okviru enotnega postopka.

Države članice imajo sicer polje proste presoje, ki jim omogoča, da določijo pogoje postopka, v katerih se opravi presoja vplivov na okolje, in da svoje različne pristojnosti v zvezi s to presojo poverijo več organom, med drugim tako, da vsakemu podelijo pravico do odločanja glede tega, vendar mora izvajanje te diskrecijske pravice ustrezati zahtevam, določenim z Direktivo 2011/92, in zagotavljati dosledno spoštovanje ciljev te direktive. Tako mora biti presoja vplivov projekta na okolje vsekakor opravljena, na eni strani, celovito in, na drugi strani, pred izdajo odločbe o soglasju za izvedbo tega projekta.

Glede na posebnosti postopka v glavni stvari je Sodišče poleg tega pojasnilo, da mora biti v primeru, v katerem država članica pooblastilo za delno presojo vplivov projekta na okolje in sprejetje odločbe po tej delni presoji zaupa drugemu organu kot tistemu, ki mu zaupa pooblastilo za izdajo soglasja za izvedbo tega projekta, ta odločba nujno sprejeta pred izdajo soglasja za izvedbo navedenega projekta. Poleg tega niti delna presoja niti predhodna odločitev ne moreta prejudicirati, prvič, celovite presoje, ki jo mora vsekakor opraviti organ, pristojen za izdajo soglasja za izvedbo projekta, in drugič, odločbe, sprejete po tej celoviti presoji.

5. Sodelovanje javnosti v postopku odločanja in dostop do pravnega varstva

a) Sodelovanje javnosti v postopku odločanja

i. Ukrepi za obveščanje javnosti

Sodba z dne 7. novembra 2019, Flausch in drugi (C-280/18, [EU:C:2019:928](#))

„Predhodno odločanje – Okolje – Presoja vplivov nekaterih projektov na okolje – Sodelovanje javnosti v postopku odločanja in dostop do pravnega varstva – Začetek teka rokov za vložitev tožbe“

¹⁶ V zvezi z dejanskim in pravnim okvirom spora glej razdelek I. 3., „Obseg presoje vplivov na okolje“. Ta sodba je predstavljena tudi v razdelku I. 5. a) ii., „Sodelovanje javnosti v večfaznem postopku odločanja“.

Sodišče je v odgovor na predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložil Symvouliotis Epikrateia (državni svet, Grčija), podalo pojasnila o ukrepih za obveščanje in sodelovanje javnosti pri odločanju v okoljskih zadevah na podlagi Direktive 2011/92.

Spor o glavni stvari je nastal zaradi projekta gradnje turističnega kompleksa na grškem otoku los. V skladu z nacionalno zakonodajo je bil v lokalnem časopisu otoka Siros (otočje Kikladi, Grčija) in v pisarnah regije Južno Egejsko morje, ki so na istem otoku, ki je od losa oddaljen 55 navtičnih milj in brez vsakodneвне povezave z njim, objavljen poziv vsem zainteresiranim osebam, naj sodelujejo v postopku presoje vplivov tega projekta na okolje.

Minister za okolje in energijo ter minister za turizem sta čez eno leto sprejela odločbo o odobritvi projekta gradnje turističnega kompleksa. Ta odločba je bila objavljena na vladnem portalu *Diavgeia* in na spletnem mestu ministrstva za okolje.

Več lastnikov nepremičnin na otoku los in tri združenja za varstvo okolja so zoper to odločbo o odobritvi več kot 18 mesecev po njenem sprejetju vložili ničnostno tožbo. Trdijo, da so bili z navedeno odločbo seznanjeni šele, ko so se začela ureditvena dela na zemljišču.

V zvezi s tem je predložitveno sodišče pojasnilo, da se je v skladu z nacionalno zakonodajo, s katero je bila prenesena Direktiva 2011/92, do vzpostavitve elektronskega okoljskega registra sodelovanje javnosti, zahtevano v tej direktivi, začelo, ko so bile na sedežu pristojne regije in v lokalnem tisku objavljene informacije o projektu ter so bile vse zainteresirane osebe pozvane, naj se seznanijo s presojjo vplivov na okolje in podajo svoje mnenje.

Grška zakonodaja poleg tega za vložitev ničnostne tožbe zoper odločbo, kot je odločba o soglasju za gradnjo turističnega kompleksa na otoku los, določa 60-dnevni rok, ki začne teči z objavo te odločbe na spletu.

Glede na navedeno se je predložitveno sodišče odločilo Sodišču v predhodno odločanje predložiti vprašani, ali postopek sodelovanja javnosti, izveden pred sprejetjem izpodbijane odločbe, izpolnjuje zahteve iz Direktive 2011/92 in ali rok za vložitev ničnostne tožbe zoper to odločbo lahko začne teči z njeno objavo na spletnem mestu.

Sodišče je v tej sodbi najprej ugotovilo, da je z Direktivo 2011/92 državam članicam izrecno pridržana podrobna določitev ukrepov za obveščanje in sodelovanje javnosti pri odločanju v okoljskih zadevah, vendar le, če ti ukrepi niso manj ugodni od tistih, ki urejajo podobne nacionalne položaje (načelo enakovrednosti), in če v praksi ne onemogočajo ali pretirano otežujejo uveljavljanja pravic, ki jih daje pravni red Unije (načelo učinkovitosti).

Kar zadeva načelo učinkovitosti, je Sodišče opozorilo, da se morajo pristojni organi prepričati, da so informacijski kanali, ki se uporabljajo, primerni za doseganje članov zadevne javnosti, da bi jim dali ustrezno možnost, da se seznanijo z načrtovanimi

dejavnostmi, postopkom odločanja in svojimi možnostmi sodelovanja na začetni stopnji postopka.

V zvezi s tem je Sodišče ugotovilo, da objava obvestila v prostorih sedeža regionalne uprave, ki je na otoku Siros, čeprav dopolnjena z objavo v lokalnem časopisu tega otoka, ni bila take narave, da bi ustrezno prispevala k obveščanju javnosti, ki jo zadeva nepremičninski projekt, katerega izvedba je načrtovana na drugem otoku, ki je oddaljen 55 navtičnih milj.

Sodišče je nato ugotovilo, da morajo pogoji za vpogled v spis postopka sodelovanja zadevni javnosti omogočati učinkovito uresničevanje njenih pravic, kar pomeni, da je navedeni spis dostopen pod milejšimi pogoji. Predložitveno sodišče pa je moralo ugotoviti, ali so bile take zahteve spoštovane v postopku v glavni stvari, zlasti ob upoštevanju prizadevanja, ki ga mora zadevna javnost izkazati za izvedbo prevoza med otokoma los in Siros, ter možnosti, ki so jih pristojni organi imeli za to, da bi s sorazmernim prizadevanjem omogočili, da bi bila dokumentacija na voljo na otoku los.

Nazadnje je Sodišče menilo, da Direktiva 2011/92 nasprotuje nacionalni ureditvi, v skladu s katero se članom zadevne javnosti nalaga spoštovanje roka za vložitev tožbe, ki začne teči z objavo soglasja za izvedbo projekta na spletu, če predhodno niso imeli ustrezne možnosti, da bi se v skladu zahtevami iz te direktive seznanili s postopkom izdaje soglasja.

ii. Sodelovanje javnosti v večfaznem postopku odločanja

Sodba z dne 24. februarja 2022, Namur-Est Environnement (C-463/20, [EU:C:2022:121](#))

„Predhodno odločanje – Okolje – Direktiva 2011/92/EU – Presoja vplivov nekaterih projektov na okolje – Direktiva 92/43/EGS – Ohranjanje naravnih habitatov – Povezava med postopkom presoje vplivov in izdaje soglasja iz člena 2 Direktive 2011/92/EU ter nacionalnim postopkom odstopanja od ukrepov za varstvo vrst, ki jih določa Direktiva 92/43/EGS – Pojem ‚soglasje‘ – Sestavljeni postopek odločanja – Obveznost presoje – Stvarni obseg – Faza postopka, v kateri je treba zagotoviti sodelovanje javnosti v postopku odločanja“

V tej zadevi, katere dejanski okvir je bil predstavljen zgoraj,¹⁷ je predložitveno sodišče vprašalo Sodišče tudi o sodelovanju javnosti na podlagi Direktive 2011/92 v sestavljenem postopku odločanja, za katerega je značilno, da mora določeni organ v predhodni ali vmesni fazi navedenega postopka opraviti le delno presojo vplivov zadevnega projekta na okolje.

¹⁷ V zvezi z dejanskim in pravnim okvirom spora glej razdelek I. 3., „Obseg presoje vplivov na okolje“. Ta sodba je predstavljena tudi v razdelku I. 4. b), „Določitev pogojev postopka, v katerih se opravi presoja vplivov na okolje“.

Glede tega je Sodišče opozorilo, da člena 6 in 8 Direktive 2011/92 zavezujeta države članice, da sprejmejo potrebne ukrepe, da bi v okviru postopka presoje in izdaje soglasja za projekte, za katere velja ta direktiva, zagotovile sodelovanje javnosti, ki ustreza vsem zahtevam. V zvezi s tem se z navedenima členoma zahteva, da je sodelovanje javnosti v postopku odločanja izvedeno v zgodnji fazi, da je učinkovito in da pristojni organ rezultat tega sodelovanja upošteva pri odločitvi, ali bo za zadevni projekt izdal soglasje ali ne.

Te različne zahteve pa je lahko težje uskladiti v okviru sestavljenega postopka odločanja, zlasti v primeru, ko mora določeni organ v predhodni ali vmesni fazi takega postopka opraviti le delno presojo vplivov zadevnega projekta na okolje.

Sodišče je tako navedlo, da je treba v takem primeru zahtevo po zgodnjem sodelovanju javnosti v postopku odločanja razlagati in uporabljati tako, da je v skladu s prav tako pomembno zahtevo po učinkovitem sodelovanju te javnosti v tem postopku.

Iz tega sledi, da v okviru sestavljenega postopka odločanja, kot ga je opisalo predložitveno sodišče, zahteva po zgodnjem sodelovanju javnosti v postopku odločanja, določena v členu 6 Direktive 2011/92, ne nalaga, da do tega sodelovanja pride pred sprejetjem predhodne odločbe o delu vplivov projekta, na katerega se tako sodelovanje nanaša, na okolje, če je sodelovanje javnosti učinkovito zagotovljeno med postopkom. Ta zahteva po učinkovitosti pomeni, prvič, da do sodelovanja pride pred sprejetjem odločbe, ki jo mora sprejeti organ, pristojen za izdajo soglasja za izvedbo projekta, drugič, da to sodelovanje omogoči, da se javnost na koristen način in v celoti izreče o vseh vplivih tega projekta na okolje in, tretjič, da lahko organ, ki je pristojen za izdajo soglasja za ta projekt, navedeno sodelovanje v celoti upošteva.

b) Dostop do pravnega varstva

i. Obveznosti držav članic

Sodba z dne 15. oktobra 2015, Komisija/Nemčija (C-137/14, [EU:C:2015:683](#))

„Neizpolnitev obveznosti države – Direktiva 2011/92/EU – Presoja vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje – Člen 11 – Direktiva 2010/75/EU – Industrijske emisije (celovito preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja) – Člen 25 – Dostop do sodišč – Neskladna nacionalna procesna zakonodaja“

Evropska komisija je leta 2014 proti Nemčiji vložila tožbo zaradi neizpolnitve obveznosti med drugim zaradi kršitve obveznosti, ki jih ima na podlagi člena 11 Direktive 2011/92.¹⁸

¹⁸ Komisija se je v tej tožbi zaradi neizpolnitve obveznosti sklicevala tudi na kršitev člena 25 Direktive 2010/75/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o industrijskih emisijah (celovito preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja) (UL 2010, L 334, str. 17).

Glede na prvi odstavek te določbe države članice v skladu z ustrežno nacionalno zakonodajo članom zadevne javnosti, ki imajo zadosten interes ali uveljavljajo kršeno pravico, kadar to upravno postopkovno pravo države članice zahteva kot predpogoj, zagotovijo dostop do revizijskega postopka pred sodiščem ali pred drugim neodvisnim in nepristranskim organom, ki je bil vzpostavljen z zakonom, da izpodbijajo vsebinsko ali postopkovno zakonitost odločitev, dejanj ali opustitev ob upoštevanju določb Direktive 2011/92 o sodelovanju javnosti.

V zvezi s tem je Komisija Nemčiji med drugim očitala, da ni upoštevala obveznosti, ki izhajajo iz te določbe, s tem, da je omejila:

- (1) položaje, v katerih se lahko zahteva odprava upravne odločbe s področja Direktive 2011/92 zaradi kršitev postopka, ter
- (2) procesno upravičenje in obseg sodnega preizkusa na ugovore, podane v upravnem postopku.

Sodišče je ta očitka sprejelo, pri čemer je, na prvem mestu, navedlo, da člen 11 Direktive 2011/92 nasprotuje temu, da države članice uporabo določb za prenos navedenega člena omejijo na primer, v katerem se zakonitost odločbe izpodbija zato, ker presoja vplivov na okolje ni bila izvedena, ne da bi se uporaba teh določb nanašala na primer, v katerem je bila presoja sicer izvedena, vendar je bil pri tem kršen postopek.

Poleg tega Nemčija obveznosti, ki jih ima na podlagi tega člena, ni izpolnila tudi s tem, da je omejila odpravo odločb zaradi kršitev postopka na primere, v katerih presoja ali predhodna presoja vplivov na okolje ni bila izvedena, in na primere, v katerih vlagatelj dokaže, da je med kršitvijo postopka in vsebino odločbe podana vzročna zveza. Taka omejitev namreč pretirano omejuje izvrševanje pravice do pravnega sredstva iz člena 11 Direktive 2011/92 in ogroža cilj te direktive, ki je omogočiti članom zadevne javnosti širok dostop do sodišč.

Na drugem mestu, Sodišče je ugotovilo, da člen 11 Direktive 2011/92 nasprotuje omejitvi, na podlagi nacionalne določbe, procesnega upravičenja in obsega sodnega preizkusa na ugovore, ki so že bili pravočasno podani v upravnem postopku, v katerem je bila sprejeta odločba, na katero se nanaša pravno sredstvo.

V zvezi s tem je Sodišče pojasnilo, da čeprav člen 11(4) Direktive 2011/92 ne izključuje možnosti, da se pred vložitvijo pravnega sredstva v sodnem postopku vloži pritožba v upravnem postopku, in ne preprečuje, da se v nacionalnem pravu določi, da mora vlagatelj pred vložitvijo pravnega sredstva pri sodišču izčrpati vsa pravna sredstva v upravnem postopku, pa ta določba prava Unije ne dopušča omejitve razlogov, ki jih lahko vlagatelj navede v utemeljitev pravnega sredstva v sodnem postopku.

Poleg tega taka omejitev, ki je vlagatelju naložena glede narave razlogov, ki jih lahko navede pred sodiščem, ki je pristojno za preizkus zakonitosti upravne odločbe, ki se nanaša nanj, ni utemeljena niti z ugotovitvami, ki izhajajo iz spoštovanja načela pravne

varnosti. Z ničimer namreč ni dokazano, da bi se s celovitim sodnim preizkusom vsebine navedene odločbe kršilo to načelo.

Poleg tega, čeprav lahko – kar zadeva učinkovitost upravnega postopka – to, da se neki razlog prvič navede v okviru sodnega postopka, v nekaterih okoliščinah ovira nemoten potek tega postopka, pa cilj, ki se uresničuje s členom 11 Direktive 2011/92, ni le posameznikom zagotoviti čim širši dostop do sodišč, ampak tudi omogočiti, da se s tem preizkusom opravi celovit preizkus tako materialne kot postopkovne zakonitosti izpodbijane odločbe.

V tem okviru je Sodišče poudarilo, da lahko nacionalni zakonodajalec kljub temu določi posebna postopkovna pravila, kot na primer določitev nedopustnosti argumenta, ki pomeni zlorabo postopka ali ki je podan v slabi veri, s katerimi se vzpostavlja primeren sistem za zagotovitev učinkovitosti sodnega postopka.

ii. Dopustnost pravnih sredstev, ki jih vložijo posamezniki

Sodba z dne 16. aprila 2015, Gruber (C-570/13, [EU:C:2015:231](#))

„Predhodno odločanje – Okolje – Direktiva 2011/92/EU – Presoja vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje – Gradnja trgovskega centra – Zavezujoča narava upravne odločbe, da se ne izvede presoja vplivov na okolje – Brez sodelovanja javnosti“

Sodišče, ki je odločalo o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Verwaltungsgerichtshof (vrhovno upravno sodišče, Avstrija), je ugotovilo, da Direktiva 2011/92 nasprotuje nacionalni zakonodaji, na podlagi katere sosedje, ki jih zadeva projekt gradnje in obratovanja trgovskega centra, ne morejo niti nasprotovati odločitvi, da za ta projekt ni potrebna presoja vplivov na okolje, niti zoper soglasje za izvedbo projekta podati ugovora, da bi bilo tako presojo treba izvesti.

Unabhängiger Verwaltungssenat für Kärnten (neodvisni upravni senat dežele Koroške, Avstrija) je februarja 2012 izdal soglasje za gradnjo in obratovanje trgovskega centra v Celovcu ob Vrbskem jezeru (Avstrija) na zemljišču, ki meji na nepremičnino v lasti K. Gruber. V skladu z odločbo vlade dežele Koroške z dne 21. julija 2010 pred izdajo tega soglasja za izvedbo ni bila izvedena presoja vplivov na okolje.

K. Gruber je pri Verwaltungsgerichtshof (vrhovno upravno sodišče) zoper odločbo o soglasju vložila pritožbo, v kateri je predlagala, naj se ta odločba razglasi za nično, v utemeljitev pa je zlasti navedla, da bi bilo treba za izdajo tega soglasja opraviti presojo vplivov na okolje. V utemeljitev te pritožbe je navedla nezakonnost odločbe vlade dežele Koroške, v kateri je ta vlada menila, da za zadevni projekt ni treba izvesti presoje vplivov na okolje.

V zvezi s tem je Verwaltungsgerichtshof (vrhovno upravno sodišče) pojasnilo, da na podlagi avstrijske zakonodaje sosedje, kot je K. Gruber, nimajo ne možnosti, da bi neposredno vložili pritožbo zoper odločbo o potrebi po izvedbi presoje vplivov zadevnega projekta za gradnjo in obratovanje na okolje, ne upravičenja za izpodbijanje te odločbe v okviru morebitne pritožbe zoper odločbo o soglasju za izvedbo navedenega projekta.

V teh okoliščinah je to sodišče odločilo, da Sodišču predloži vprašanje, ali je taka nacionalna ureditev v skladu z Direktivo 2011/92.

Glede tega je Sodišče na eni strani opozorilo, da na podlagi člena 11(1) te direktive države članice v okviru nacionalne zakonodaje članom „zadevne javnosti“ v smislu člena 1(2), ki imajo „zadosten interes“ ali ki uveljavljajo „kršeno pravico“, kadar upravno postopkovno pravo države članice to zahteva kot predpogoj za dostop do revizijskega postopka, zagotovijo, da lahko izpodbijajo vsebinsko ali postopkovno zakonitost odločitev, dejanj ali opustitev, za katere veljajo določbe Direktive 2011/92.

Na drugi strani je Sodišče navedlo, da čeprav imajo države članice široko polje proste presoje za ugotovitev, kaj je „zadosten interes“ oziroma „kršitev pravice“, je to polje proste presoje omejeno s spoštovanjem cilja omogočiti zadevni javnosti širok dostop do pravnega varstva. V zvezi s tem, čeprav lahko nacionalni zakonodajalec med drugim pravice, na kršitev katerih se lahko sklicuje posameznik zoper odločitev, dejanja ali opustitve iz člena 11 Direktive 2011/92, omeji samo na subjektivne javne pravice, pa določb tega člena v zvezi s pravico do pravnega sredstva članov javnosti, na katere se nanašajo odločitve, dejanja ali opustitve s področja uporabe te direktive, ni mogoče razlagati ozko.

Iz tega sledi, da je nacionalna ureditev, kot je ta iz postopka v glavni stvari, ki veliko posameznikom, med drugim zlasti sosedom, ki bi morebiti lahko izpolnili pogoja iz navedenega člena 11(1) Direktive 2011/92, ne priznava pravice do pritožbe zoper odločbe, s katerimi se ugotavlja potreba po izvedbi presoje vplivov projekta na okolje, nezdružljiva s to direktivo.

iii. Dopustnost pravnih sredstev, ki jih vložijo združenja za varstvo okolja

Sodba z dne 15. oktobra 2009, Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening (C-263/08, [EU:C:2009:631](#))

„Direktiva 85/337/EGS – Udeležba javnosti pri odločanju v okoljskih zadevah – Pravica začeti revizijski postopek zoper odločbe o odobritvi projektov, ki bodo verjetno pomembno vplivali na okolje“

Sodišče je v sodbi Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening ugotovilo, da člen 10a Direktive 85/337¹⁹ nasprotuje nacionalni ureditvi, ki pravico do izpodbijanja odločitev o dejavnostih, ki spadajo na področje uporabe te direktive, pridržuje le združenjem za varstvo okolja, ki imajo vsaj 2000 članov.

V postopku v glavni stvari je občina Stockholm (Švedska) sklenila pogodbo o gradnji tunela, dolgega približno 1 km, skozi skalovje, da bi se tam položili električni kabli namesto visokonapetostnih zračnih daljnovodov.

Na podlagi presoje vplivov na okolje, izvedene za ta projekt, je prefektura departmaja Stockholm ugotovila, da bo verjetno pomembno vplival na okolje.

Ker je pristojni organ vseeno izdal soglasje za izvedbo del, je združenje za varstvo okolja zoper to odločbo o soglasju vložilo pritožbo. Vendar je bila ta pritožba razglašena za nedopustno, ker združenje, ki jo je vložilo, ni izpolnjevalo pogoja, določenega v nacionalni zakonodaji, to je, da ima vsaj 2000 članov.

Högsta domstolen (vrhovno sodišče, Švedska), ki je odločalo o pritožbi zoper to odločbo o nedopustnosti, se je odločilo, da Sodišču v predhodno odločanje predloži več vprašanj, med drugim vprašanje, ali Direktiva 85/337 državam članicam omogoča, da določijo, da majhna združenja za varstvo okolja nimajo pravice vložiti pritožbo zoper odločbo o dejavnosti, ki spada na področje uporabe te direktive.

V zvezi s tem je Sodišče opozorilo, da je iz Direktive 85/337 razvidno, da ta, na eni strani, razlikuje med javnostjo, ki jo zadeva ena od dejavnosti, ki na splošno spadajo na njeno področje uporabe, in na drugi strani, znotraj te zadevne javnosti podskupino fizičnih ali pravnih oseb, ki se jim mora glede na njihov posebni položaj v razmerju do zadevne dejavnosti na podlagi člena 10a navedene direktive priznati pravica do izpodbijanja odločitev, s katerimi je ta dejavnost dovoljena.

Čeprav je res, da zadnjenavedeni člen nacionalnim zakonodajalcem prepušča določitev pogojev, da bi nevladna organizacija, ki podpira varstvo okolja, lahko kot organizacija imela pravico do revizije, morajo tako določena nacionalna pravila na eni strani zagotoviti „dostop do sodišč“ in na drugi strani zagotoviti, da imajo določbe Direktive 85/337 o pravici do revizije potrebni učinek. Zato se s temi nacionalnimi pravili ne sme tvegati, da bi popolnoma izničila pomen določb prava Unije, v skladu s katerimi morajo tisti, ki imajo zadosten interes za izpodbijanje projekta, in tisti, katerih pravice bi se lahko s tem projektom kršile, med katere spadajo tudi združenja za varstvo okolja, imeti možnost vložiti tožbo pri pristojnem sodišču.

Sodišče, ki je navedlo, da je švedska vlada priznala, da imata vsaj 2000 članov le dve združenji za varstvo okolja, je ugotovilo, da člen 10a Direktive 85/337 nasprotuje določbi

¹⁹ Kakor je bila spremenjena z Direktivo 2003/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. maja 2003 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 7, str. 466).

švedskega prava, ki pravico do izpodbijanja odločitve o dejavnosti, ki spada na področje uporabe te direktive, pridržuje le združenjem za varstvo okolja, ki imajo vsaj 2000 članov.

Sodba z dne 12. maja 2011, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen (C-115/09, [EU:C:2011:289](#))

„Direktiva 85/337/EGS – Presoja vplivov na okolje – Aarhuska konvencija – Direktiva 2003/35/ES – Dostop do sodišč – Nevladne organizacije za varstvo okolja“

Sodišče, ki so mu bila predložena vprašanja za predhodno odločanje, je podrobneje pojasnilo obseg pravice do tožbe, ki jo imajo združenja za varstvo okolja na podlagi Direktive 85/337²⁰.

Razlog za spor o glavni stvari je bil projekt za zgraditev in upravljanje elektrarne na premog v kraju Lünen (Nemčija), za katerega je bila izvedena presoja vplivov na okolje. V okviru tega postopka je pristojni organ, ki je ugotovil, da ni pravnih zadržkov glede lokacije projekta, izdal predhodno odločbo in delno dovoljenje.

Junija 2008 je okoljevarstvena NVO, imenovana Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen eV (v nadaljevanju: BUND), pri Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (višje upravno sodišče dežele Severno Porenje - Vestfalija, Nemčija) vložila tožbo za razglasitev ničnosti predhodne odločbe in delnega dovoljenja za zadevni projekt. Med drugim se je sklicevala na kršitev določb, s katerimi je bila prenesena Direktiva 92/43.

Po presoji tega sodišča BUND ni bila upravičena vložiti te ničnostne tožbe, ker ni zatrjevala kršitve subjektivne materialne pravice, kot se to zahteva po nemškem pravu za pridobitev procesnega upravičenja. Vendar se je navedeno sodišče spraševalo, ali je nemška zahteva, da mora okoljevarstvena NVO uveljavljati tako kršitev pravice, v skladu s pravom Unije, predvsem s členom 10a Direktive 85/337.

Sodišče je v odgovor na ta vprašanja opozorilo, da člen 10a, prvi odstavek, Direktive 85/337 določa, da mora biti zoper odločitve, dejanja ali opustitve, za katere veljajo določbe te direktive o sodelovanju javnosti, mogoče vložiti pravno sredstvo za „izpodbijanje njihove materialne ali postopkovne zakonitosti“, ne da bi se kakor koli omejevali razlogi, na katere se je mogoče sklicevati v utemeljitev takega pravnega sredstva.

V zvezi s pogoji za dopustnost tožb ta določba vsebuje dva primera: dopustnost tožbe je lahko odvisna od „zadostnega [pravnega] interesa“ ali od tega, da vlagatelj pravnega sredstva uveljavlja „kršitev pravice“, odvisno od tega, kateri od teh pogojev je predviden v nacionalni zakonodaji. Člen 10a, tretji odstavek, prvi stavek, Direktive 85/337 dalje

²⁰ Kakor je bila spremenjena z Direktivo 2003/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. maja 2003 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 7, str. 466).

določa, da države članice določijo, kaj predstavlja kršitev pravice, skladno s ciljem omogočiti zadevni javnosti „dostop do sodišč“.

V členu 10a, tretji odstavek, drugi in tretji stavek, Direktive 85/337 je glede tožb, ki jih vložijo združenja za varstvo okolja, dodano, da se mora v ta namen šteti, da imajo ta združenja bodisi zadosten pravni interes bodisi pravice, ki jih je mogoče kršiti, odvisno od tega, kateri pogoj dopustnosti je predviden v nacionalni zakonodaji.

Sodišče je glede na ta pravni okvir navedlo, da čeprav lahko nacionalni zakonodajalec pravice, na kršitev katerih se lahko sklicuje posameznik v okviru pravnega sredstva zoper odločitve, dejanja ali opustitve iz člena 10a Direktive 85/337, omeji samo na subjektivne javne pravice, taka omejitev ne more veljati za združenja za varstvo okolja, ne da bi se kršili cilji iz člena 10a, tretji odstavek, zadnji stavek, Direktive 85/337.

Namreč, čeprav – kot je razvidno iz te določbe – mora biti tem združenjem omogočeno, da uveljavljajo enake pravice kot posamezniki, pa bi bilo v nasprotju s ciljem zagotoviti zadevni javnosti širok dostop do sodišč na eni strani in z načelom učinkovitosti na drugi strani, če ta združenja ne bi mogla uveljavljati tudi kršitev predpisov, ki izhajajo iz okoljskega prava Unije, in to samo zato, ker varujejo interese skupnosti. Kot je razvidno iz spora o glavni stvari, bi jih to namreč občutno prikrajšalo za možnost, da zahtevajo nadzor nad spoštovanjem predpisov, ki izhajajo iz tega prava in ki se najpogosteje nanašajo na splošni interes, in ne le na varstvo pravnih dobrin posameznikov.

Zato je Sodišče ugotovilo, da člen 10a Direktive 85/337 nasprotuje zakonodaji, ki nevladni organizaciji, ki si prizadeva za varstvo okolja, iz člena 1(2) te direktive ne priznava možnosti, da v okviru tožbe zoper odločbo o odobritvi projektov, ki „bodo verjetno pomembno vplivali na okolje“, v smislu člena 1(1) Direktive 85/337, pred sodiščem uveljavlja kršitev predpisa, ki izhaja iz prava Unije in katerega cilj je varstvo okolja, saj ta predpis varuje le interese skupnosti, in ne pravnih dobrin posameznikov.

iv. Zahteva, da postopek ni nedopustno drag

a. Obseg

Sodba z dne 15. marca 2018, North East Pylon Pressure Campaign in Sheehy (C-470/16, [EU:C:2018:185](#))

„Predhodno odločanje – Presoja vplivov nekaterih projektov na okolje – Direktiva 2011/92/EU – Pravica članov zadevne javnosti do revizijskega postopka – Prezgodaj vloženo pravno sredstvo – Pojma ne nedopustno dragih postopkov in odločitev, dejanj ali opustitev, za katere veljajo določbe te direktive o sodelovanju javnosti – Uporaba Aarhuške konvencije“

Sodišče se je na podlagi predloga za sprejetje predhodne odločbe izreklo o področju uporabe zahteve po „ne nedopustno dragih“ sodnih postopkih v okoljskih zadevah, kot je določena v Direktivi 2011/92 in Aarhuški konvenciji²¹.

Družba EirGrid plc, ki je upravljavec irskega energetskega omrežja in je v državni lasti, je leta 2015 zaprosila za dovoljenje za postavitev okrog 300 stebrov z visokonapetostnimi kablji za povezavo omrežja med Irsko in Severno Irsko ter za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe z električno energijo na otoku. Po uradni vložitvi vloge za izdajo soglasja za izvedbo in uradni vložitvi presoje vplivov na okolje je An Bord Pleanála, irski odbor za pritožbe na področju prostorskega načrtovanja, razpisal obravnavo za 7. marec 2016.

Lastnica zemljišča in skupina pritiska sta 4. marca 2016 vložili predlog za dopustitev pravnega sredstva za izpodbijanje postopka za izdajo soglasja za izvedbo. Vendar je High Court (višje sodišče, Irsko) ta predlog za dopustitev pravnega sredstva zavrnilo, ker je bilo to pravno sredstvo vloženo prezgodaj.

V postopku za odmero stroškov si stranke nasprotujejo glede naložitve stroškov, ki se nanašajo na postopek dopustitve vložitve pravnega sredstva in ki presegajo 500.000 EUR. V tem okviru je High Court (višje sodišče) odločilo, da se Sodišču postavi vprašanje, ali je irsko pravo v skladu z določbami Direktive 2011/92 in določbami Aarhuške konvencije, v katerih je zahtevano, da nekateri sodni postopki niso nedopustno dragi.

V zvezi s tem je Sodišče opozorilo, da se zahteva po ne nedopustno dragem postopku, določena s členom 11(4) Direktive 2011/92, nanaša na vse finančne stroške, ki nastanejo zaradi sodelovanja pri sodnem postopku. Iz tega sledi, da je treba to zahtevo razlagati tako, da se uporablja za postopek pred sodiščem države članice, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, v katerem se odloča, ali je pravno sredstvo mogoče dopustiti med postopkom za izdajo soglasja za izvedbo, kar pa še toliko bolj velja, če ta država članica ni določila, na kateri stopnji je pravno sredstvo mogoče vložiti.

Sodišče je poleg tega navedlo, da kadar vlagatelj pravnega sredstva uveljavlja hkrati razloge, ki se nanašajo na pravila o sodelovanju javnosti v postopkih odločanja o okoljskih zadevah, in razloge, ki se nanašajo na kršitev drugih pravil, se zahteva po ne nedopustno dragih postopkih uporablja zgolj za stroške v zvezi z delom revizijskega postopka, ki temelji na pravilih o sodelovanju javnosti. V takem primeru mora predložitveno sodišče *ex aequo et bono* in v skladu s postopkovnimi pravili, ki se uporabljajo, razlikovati med stroški, ki so povezani s posamezno vrsto argumentacije, zato da zagotovi, da se zahteva po ne nedopustno dragem postopku uporabi za del revizijskega postopka, ki temelji na pravilih o sodelovanju javnosti.

²¹ Konvencija o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, podpisana v Aarhusu 25. junija 1998 in v imenu Evropske skupnosti odobrena s Sklepom Sveta 2005/370/ES z dne 17. februarja 2005 (UL 2005, L 124, str. 1, v nadaljevanju: Aarhuška konvencija).

V tem okviru je Sodišče pojasnilo, da je treba člen 9(3) in (4) Aarhuške konvencije razlagati tako, da se ista zahteva uporablja za del revizijskega postopka, ki ne bi bil zajet z Direktivo 2011/92, če skuša vlagatelj s tem revizijskim postopkom zagotoviti spoštovanje nacionalnega okoljskega prava. Čeprav ti določbi nimata neposrednega učinka, mora nacionalno sodišče glede nacionalnega postopkovnega prava sprejeti razlago, ki je z njima kar najbolj skladna.

Nazadnje je Sodišče poudarilo, da država članica ne sme odstopiti od zahteve po ne nedopustno dragih postopkih iz Aarhuške konvencije in Direktive 2011/92, če je razsojeno, da je revizijski postopek neresen ali sprožen iz nagajivosti, ali če ne obstaja zveza med zatrjevano kršitvijo nacionalnega okoljskega prava in škodo za okolje. Nacionalno sodišče ima vseeno možnost, da upošteva dejavnike, kot so med drugim možnost uspeha revizijskega postopka ali njegova neresna ali nagajiva narava, če znesek stroškov, naloženih vlagatelju pravnega sredstva, ni nesorazmerno visok.

b. Merila za presojo

Sodba z dne 11. aprila 2013, Edwards in Pallikaropoulos (C-260/11, [EU:C:2013:221](#))

„Okolje – Aarhuška konvencija – Direktiva 85/337/EGS – Direktiva 2003/35/ES – Člen 10a – Direktiva 96/61/ES – Člen 15a – Dostop do pravnega varstva v okoljskih zadevah – Pojem „ne nedopustno dragi“ sodni postopki“

Sodišče je v odgovor na predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Supreme Court of the United Kingdom (vrhovno sodišče Združenega kraljestva), pojasnilo merila za presojo zahteve po „ne nedopustno dragih“ sodnih postopkih v okoljskih zadevah, kot je določena v členu 10a, peti odstavek, Direktive 85/337²² in členu 15a, peti odstavek, Direktive 96/61²³.

Potem ko je predložitveno sodišče zavrnilo pritožbo, vloženo v okviru postopka v okoljski zadevi, je Sodišču postavilo vprašanje, kako je treba v obravnavani zadevi uporabljati zgoraj navedeno zahtevo po „ne nedopustno dragih“ postopkih glede na velika stroškovna tveganja, ki jim je pritožnica izpostavljena na podlagi nacionalne ureditve, ki se uporablja.

V zvezi s tem je Sodišče navedlo, da zahteva, da sodni postopek ne sme biti nedopustno drag, ki je določena v členu 10a, peti odstavek, Direktive 85/337 in členu 15a, peti odstavek, Direktive 96/61, pomeni, da osebam, na katere se nanaša, zaradi finančnih

²² Kakor je bila spremenjena z Direktivo 2003/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. maja 2003 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 7, str. 466).

²³ Direktiva Sveta 96/61/ES z dne 24. septembra 1996 o celovitem preprečevanju in nadzorovanju onesnaževanja (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 3, str. 80), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2003/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. maja 2003 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 7, str. 466).

stroškov, ki bi lahko zato nastali, ne sme biti preprečeno, da vložijo pravno sredstvo, ki spada na področje uporabe teh členov, ali da pri njem vztrajajo. Kadar mora nacionalno sodišče odločiti o naložitvi stroškov članu javnosti, ki kot tožeča stranka v sporu v okoljski zadevi ni uspel, ali splošneje, kadar mora, kot je to mogoče za sodišča Združenega kraljestva, v fazi pred postopkom odločiti o morebitni omejitvi stroškov, ki se lahko naložijo stranki, ki ni uspela, se mora prepričati, da se ta zahteva spoštuje, pri čemer mora upoštevati tako interes osebe, ki želi braniti svoje pravice, kakor splošni interes v zvezi z varstvom okolja.

Nacionalno sodišče se pri tej presoji ne more opreti izključno na ekonomski položaj te osebe, temveč mora opraviti tudi objektivno analizo zneska stroškov. Stroški postopka tako ne smejo niti presegati finančnih zmogljivosti zadevne osebe niti se nikakor zdeti objektivno nerazumni. Poleg tega lahko upošteva položaj zadevnih strank, razumno možnost za uspeh prosilca, pomen zadeve zanj in za varstvo okolja, zapletenost prava in postopka, ki ju je treba uporabiti, morebitno nepremišljenost tožbe v njenih različnih fazah ter obstoj nacionalnega sistema brezplačne pravne pomoči ali ureditve varstva v zvezi s stroški.

Nasprotno pa okoliščina, da zadevna oseba ni bila dejansko odvrnjena od tožbe, sama po sebi ne zadostuje, da bi se štelo, da postopek zanjo ni nedopustno drag v smislu direktiv 85/337 in 96/61.

Nazadnje, nacionalno sodišče zahteva, da sodni postopek ne sme biti nedopustno drag, ne more obravnavati različno glede na to, ali odloča v postopku na prvi stopnji, postopku s pritožbo ali postopku z drugo pritožbo.

6. Neposredni učinek in skladna razlaga

a) Vertikalni neposredni učinek direktiv in negativni učinki na pravice tretjih oseb

Sodba z dne 7. januarja 2004, Wells (C-201/02, [EU:C:2004:12](#))

„Direktiva 85/337/EGS – Presoja vplivov nekaterih projektov na okolje – Nacionalni ukrep, s katerim je podeljeno soglasje za rudarjenje brez presoje vplivov na okolje – Neposredni učinek direktiv – Tristranski položaj“

V tej zadevi, katere dejanski okvir je bil predstavljen zgoraj,²⁴ je bilo Sodišče pozvano tudi, da odloči o vprašanju, ali se v okoliščinah, kot so te iz postopka v glavni stvari,

²⁴ V zvezi z dejanskim in pravnim okvirom spora glej razdelek I. 4. a), „Trenutek, ko mora biti opravljena presoja vplivov na okolje“.

posameznik, kot je D. Wells, lahko po potrebi proti organom Združenega kraljestva sklicuje na člen 2(1) Direktive 85/337 v povezavi s členom 1(2) in členom 4(2) te direktive.

V skladu s členom 2(1) Direktive 85/337 države članice sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev, da so pred izdajo soglasja projekti, ki bodo verjetno pomembno vplivali na okolje, med drugim zaradi svoje narave, velikosti ali lokacije, predmet zahteve za izdajo soglasja za izvedbo in presojo njihovih vplivov. Ti projekti so opredeljeni v členu 4 te direktive.

V tem okviru je vlada Združenega kraljestva trdila, da bi to, da se posamezniku, kot je D. Wells, prizna pravica do sklicevanja na navedeno določbo proti organom v zadevi, kot je ta iz postopka v glavni stvari, pomenilo položaj „inverse direct effect“, v katerem bi bila Združenemu kraljestvu neposredno naložena obveznost, da zasebnim lastnikom kamnoloma Conygar Quarry odvzame njihove pravice.

V zvezi s tem je Sodišče opozorilo, da načelo pravne varnosti nasprotuje temu, da lahko direktive ustvarjajo obveznosti za posameznike. Zanje lahko določbe direktive ustvarjajo le pravice. Zato se posameznik ne more sklicevati na direktivo v postopku zoper državo članico, če gre za obveznost države, neposredno povezano z izvršitvijo druge obveznosti, ki je na podlagi te direktive naložena tretji osebi.

Nasprotno pa zgolj zaradi negativnih učinkov na pravice tretjih oseb, tudi če so ti zanesljivo izkazani, posamezniku ni mogoče odreči možnosti, da se sklicuje na določbe direktive zoper zadevno državo članico.

Sodišče je tako navedlo, da v zvezi s postopkom v glavni stvari obveznost Združenega kraljestva, da zagotovi, da pristojni organi izvedejo presojo vplivov, ki bi jih obratovanje kamnoloma Conygar Quarry imelo na okolje, ni neposredno povezana z izpolnjevanjem katere koli obveznosti, ki bi bila na podlagi Direktive 85/337 naložena lastnikom tega kamnoloma. Dejstvo, da je treba rudarjenje ustaviti do rezultatov presoje, je res posledica naknadne izpolnitve obveznosti s strani navedene države. Take posledice vseeno ni mogoče opredeliti kot „inverse direct effect“ določb navedene direktive na navedene lastnike.

Posledično je Sodišče ugotovilo, da se posameznik, kot je D. Wells, proti organom Združenega kraljestva lahko po potrebi sklicuje na člen 2(1) Direktive 85/337 v povezavi s členom 1(2) in členom 4(2) te direktive.

b) Skladna razlaga nacionalnega prava

Sodba z dne 17. oktobra 2018, Klohn (C-167/17, [EU:C:2018:833](#))

„Predhodno odločanje – Okolje – Presoja vplivov nekaterih projektov na okolje – Pravica do izpodbijanja odločbe o odobritvi – Zahteva, da postopek ni nedopustno drag – Pojem – Časovna

veljavnost – Neposredni učinek – Posledice za nacionalno odločbo o odmeri stroškov, ki je postala pravnomočna“

Sodišče, ki je odločalo o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Supreme Court (vrhovno sodišče, Irska), je opozorilo, da čeprav pravilo, da sodni postopek v okoljskih zadevah ne sme biti nedopustno drag, kot je določeno v členu 10a, peti odstavek, Direktive 85/337²⁵, nima neposrednega učinka, morajo nacionalna sodišča kar najbolj zagotoviti razlago nacionalnega prava, ki je skladna s to določbo.

An Bord Pléanala (odbor za urejanje prostora, Irska) (v nadaljevanju: odbor) je leta 2004 izdal dovoljenje, da se v Achonryju, County Sligo (grofija Sligo, Irska), zgradi inšpekcijska enota za poginule živali s celotnega irskega ozemlja.

V. Klohn, lastnik kmetije v bližini navedene enote, je zoper navedeno gradbeno dovoljenje vložil pravno sredstvo, ki ga je High Court (višje sodišče) zavrnilo s sodbo z dne 23. aprila 2008. Navedeno sodišče je 6. maja 2008 V. Klohnu naložilo plačilo stroškov, ki jih je priglasil odbor.

Taxing Master pri High Court (višje sodišče) je z odločbo z dne 24. junija 2010 stroške, ki jih je moral V. Klohn povrniti odboru, številčno ocenil na približno 86.000 EUR. Ta odločba je bila potrjena z odločbo High Court (višje sodišče), zoper katero je V. Klohn vložil pritožbo pri Supreme Court (vrhovno sodišče, Irska).

Glede na znesek zadevnih stroškov se je Supreme Court (vrhovno sodišče) odločilo Sodišču predložiti med drugim vprašnji:

- ali ima pravilo, da postopek ne sme biti nedopustno drag, kot je določeno v členu 10a, peti odstavek, Direktive 85/337, neposredni učinek ali pa obstaja obveznost skladne razlage v zvezi s tem in
- ali mora *Taxing Master* in/ali nacionalno sodišče, ki izvaja nadzor nad njegovo odločbo, uporabiti navedeno pravilo, da postopek ne sme biti nedopustno drag, tudi če je odločba o stroških že postala pravnomočna.

Potem ko je Sodišče navedlo, da se v sporu o glavni stvari postavlja vprašanje neposrednega učinka pravila, da postopek ne sme biti nedopustno drag, ker je Irska prepozno prenesla člen 10a, peti odstavek, spremenjene Direktive 85/337, je ugotovilo, da ta določba nima neposrednega učinka. V skladu z obveznostjo skladne razlage nacionalnega prava morajo irska sodišča vseeno to pravo po izteku roka, določenega za prenos člena 10a, peti odstavek, Direktive 85/337, kar najbolj razlagati tako, da posameznikom vložitev pravnega sredstva, ki spada na področje uporabe tega člena, pri sodiščih ali nadaljevanje njegovega uveljavljanja ni onemogočeno zaradi finančnega bremena, ki lahko pri tem nastane.

²⁵ Kakor je bila spremenjena z Direktivo 2003/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. maja 2003 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 7, str. 466).

V zvezi s tem je Sodišče poleg tega pojasnilo, da morajo irska sodišča po izteku roka za prenos iz člena 10a, peti odstavek, Direktive 85/337 nacionalno pravo razlagati tako, da morajo biti prihodnji učinki položajev, ki so nastali med veljavnostjo starega zakona, takoj v skladu s to določbo. Iz tega sledi, da obveznost skladne razlage nacionalnega prava s pravilom, da postopek ne sme biti nedopustno drag, iz te določbe velja za navedena sodišča, kadar odločajo o naložitvi plačila stroškov v sodnih postopkih, ki so bili v teku na datum izteka roka za prenos, ne glede na datum, na katerega so v zadevnem postopku stroški nastali.

Potem ko je Sodišče opozorilo, da irski postopek v zvezi s stroški poteka v dveh fazah, je poleg tega ugotovilo, da za načelo skladne razlage nacionalnega prava veljajo nekatere omejitve, med drugim omejitve v zvezi z načelom pravnomočnosti. V obravnavanem primeru je torej naloga predložitvenega sodišča, da presodi o pravnomočnosti odločbe z dne 6. maja 2008, s katero je High Court (višje sodišče) stroške zadevnega postopka naložilo V. Klohnu, ne da bi določilo natančen znesek teh stroškov, da bi ugotovilo, ali in v kolikšnem obsegu je mogoče nacionalno pravo v sporu o glavni stvari razlagati v skladu s pravilom, da postopek ne sme biti nedopustno drag.

II. Presoja vplivov načrtov in programov na okolje na podlagi Direktive 2001/42

1. Področje uporabe Direktive 2001/42

a) Načrti in programi, za katere velja Direktiva 2001/42

Sodba z dne 25. junija 2020 (veliki senat), A in drugi (Vetrne elektrarne v občinah Aalter in Nevele) (C-24/19, [EU:C:2020:503](#))²⁶

„Predhodno odločanje – Direktiva 2001/42/ES – Presoja vplivov na okolje – Gradbeno dovoljenje za gradnjo in obratovanje vetrnih elektrarn – Člen 2(a) – Pojem ‚načrti in programi‘ – Pogoji za podelitev soglasij, določeni z odredbo in okrožnico – Člen 3(2)(a) – Nacionalni akti, ki opredeljujejo okvir za prihodnje soglasje za izvedbo projektov – Neobstoj okoljske presoje – Ohranitev učinkov nacionalnih aktov in soglasij, ki so bila na podlagi teh aktov podeljena po tem, ko je bila ugotovljena neskladnost teh aktov s pravom Unije – Pogoji“

Sodišče se je s sodbo A in drugi (Vetrne elektrarne v občinah Aalter in Nevele) izreklo o razlagi Direktive 2001/42, pri čemer je navedlo pomembna pojasnila o ukrepih, ki so predmet presoje, določene s to direktivo.

Ta predlog za razlago je bil Sodišču predložen v okviru spora med prebivalci območja v bližini avtoceste E40 na ozemlju občin Aalter (Belgija) in Nevele (Belgija), ki je bilo predvideno za postavitve polja vetrnih elektrarn, in Gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van het departement Ruimte Vlaanderen, afdeling Oost-Vlaanderen (regionalni uradnik, pristojen za urbanizem na oddelku za prostor Flandrije, pododdelek Vzhodna Flandrija, Belgija) glede tega, da je ta organ izdal gradbeno dovoljenje za gradnjo in obratovanje petih vetrnih elektrarn (v nadaljevanju: sporno dovoljenje). Za izdajo spornega dovoljenja z dne 30. novembra 2016 so morali biti med drugim izpolnjeni nekateri pogoji, določeni v odredbi flandrijske vlade ter okrožnici o gradnji in obratovanju vetrnih elektrarn.

Tožeče stranke so se v utemeljitev tožbe za odpravo spornega dovoljenja, vložene pri Raad voor Vergunningsbetwistingen (svet za spore v zvezi z izdajo soglasij, Belgija), sklicevale zlasti na kršitev Direktive 2001/42, ker odredba in okrožnica, na podlagi katerih je bilo dovoljenje izdano, nista bili predmet okoljske presoje. Avtor spornega dovoljenja je, nasprotno, menil, da za zadevni odredbo in okrožnico take presoje ni bilo treba izvesti.

²⁶ Ta sodba je predstavljena tudi v razdelku II. 2. a) i., „Načrti in programi, za katere velja člen 3(2)(a) Direktive 2001/42“, in razdelku III. 2., „Nacionalni akti, sprejeti v nasprotju z Direktivo 2001/42“.

Sodišče je v sodbi opozorilo, da Direktiva 2001/42 v skladu s svojim členom 2(a) zajema načrte in programe ter njihove spremembe, ki jih pripravi ali sprejme organ države članice, če „so [bili] zahtevani z zakonskimi in drugimi predpisi“.

V zvezi s tem je iz ustaljene sodne prakse Sodišča razvidno, da je treba za načrte in programe, katerih sprejetje je urejeno z nacionalnimi zakonskimi ali drugimi predpisi, ki določajo organe, ki so pristojni za sprejetje teh načrtov in programov, in postopek njihove priprave, šteti, da „se zahtevajo“ v smislu te direktive in za njeno uporabo. Tako je treba za ukrep šteti, da „se zahteva“, če je pravna podlaga za pooblastilo za sprejetje tega ukrepa v tovrstni določbi, čeprav – strogo gledano – ne obstaja nobena obveznost sprejetja navedenega ukrepa.

Sodišče, ki sta ga predložitveno sodišče in vlada Združenega kraljestva prosila, naj ponovno razmisli o tej sodni praksi, je najprej poudarilo, da bi z omejitvijo pogoja iz člena 2(a), druga alineja, Direktive 2001/42 samo na „načrte in programe“, katerih sprejetje je obvezno, obstajalo tveganje, da bi bil ta pojem postranskega pomena, in da navedena omejitev ne bi omogočila ohranitve polnega učinka te določbe. Sodišče je ob upoštevanju raznolikosti položajev in raznovrstnosti praks nacionalnih organov menilo, da sprejetje načrtov ali programov in njihovih sprememb namreč pogosto ni niti določeno na splošno niti v celoti prepuščeno diskreciji pristojnih organov. Poleg tega visoka raven varstva okolja, zagotavljanje katere je cilj Direktive 2001/42, saj ta direktiva za načrte in programe, ki bodo verjetno znatno vplivali na okolje, določa izvedbo okoljske presoje, ustreza zahtevam Pogodb in Listine Evropske unije o temeljnih pravicah na področju varstva in izboljšanja kakovosti okolja.²⁷ Taki cilji pa bi bili lahko ogroženi z ozko razlago, ki bi lahko državi članici omogočila, da bi to obveznost okoljske presoje obšla z izogitvijo temu, da sprejetje načrtov ali programov določi za obvezno. Nazadnje, Sodišče je navedlo, da je široka razlaga pojma „načrti in programi“ v skladu z mednarodnimi zavezami Unije.²⁸

Sodišče je nato preučilo vprašanje, ali zadevni odredba in okrožnica izpolnjujeta pogoj iz člena 2(a), druga alineja, Direktive 2001/42. Glede tega je navedlo, da je odredbo sprejela flandrijska vlada kot izvršilna oblast belgijske zvezne enote na podlagi zakonskega pooblastila. Poleg tega okrožnica, katere namen je omejiti diskrecijsko pravico pristojnih organov, prav tako izhaja od flandrijske vlade in spreminja določbe te odredbe s tem, da jih razvija ali od njih odstopa, s pridržkom preverjanj, ki jih je moralo predložitveno sodišče opraviti glede natančne pravne narave in podrobne vsebine te odredbe. Sodišče je torej ugotovilo, da odredba in – s pridržkom teh preverjanj – okrožnica spadata pod pojem „načrti in programi“, ker je treba šteti, da se „zahtevata“ v smislu Direktive 2001/42.

²⁷ Člen 3(3) PEU, člen 191(2) PDEU in člen 37 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.

²⁸ Kot izhajajo zlasti iz člena 2(7) Konvencije o presoji čezmejnih vplivov na okolje, podpisane v Espooju (Finska) 26. februarja 1991.

Sodba z dne 22. februarja 2022 (veliki senat), Bund Naturschutz in Bayern (C-300/20, [EU:C:2022:102](#))²⁹

„Predhodno odločanje – Okolje – Direktiva 2001/42/ES – Presoja vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje – Člen 2(a) – Pojem ‚načrti in programi‘ – Člen 3(2)(a) – Akti, ki so pripravljene za nekatere sektorje in ki določajo okvir za prihodnja soglasja za izvedbo projektov iz prilog I in II k Direktivi 2011/92/EU – Člen 3(4) – Akti, ki določajo okvir za prihodnja soglasja za izvedbo projektov – Uredba o varstvu krajine, ki jo je sprejel lokalni organ“

Sodišče je v sodbi Bund Naturschutz in Bayern, ki jo je izdalo v velikem senatu, pojasnilo pojem načrtov in programov, pri katerih mora biti izvedena okoljska presoja na podlagi Direktive 2001/42.

Landkreis Rosenheim (okrožje Rosenheim, Nemčija) je leta 2013 sprejelo uredbo o območju varstva krajine (v nadaljevanju: uredba Inntal Süd), ne da bi predhodno izvedlo okoljsko presojo v skladu z Direktivo 2001/42. Uredba Inntal Süd varuje območje s površino 4021 hektarjev, to je približno 650 hektarjev manj od površine, varovane s prejšnjimi uredbami.

Bund Naturschutz in Bayern eV, združenje za varstvo okolja, je to uredbo izpodbijalo pred Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (višje upravno sodišče dežele Bavarske, Nemčija). Ker je bila njegova tožba zavržena kot nedopustna, je to združenje zoper to odločbo vložilo revizijo pri Bundesverwaltungsgericht (zvezno upravno sodišče, Nemčija).

Zadnjenavedeno sodišče je menilo, da je uredba Inntal Süd načrt ali program v smislu Direktive 2001/42. Ker pa je dvomilo o obveznosti okrožja Rosenheim, da v skladu s to direktivo pred sprejetjem navedene uredbe izvede okoljsko presojo, se je odločilo, da to vprašanje predloži Sodišču v predhodno odločanje.

Sodišče je najprej opozorilo, da Direktiva 2001/42 zajema načrte in programe, ki jih na eni strani pripravi ali sprejme organ na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni ter ki so na drugi strani zahtevani z zakonskimi in drugimi predpisi.

Glede drugega pogoja je iz ustaljene sodne prakse razvidno, da je treba za načrte in programe, ki so „zahtevani“ v smislu te direktive in za njeno uporabo, šteti načrte in programe, katerih sprejetje je urejeno z nacionalnimi zakonskimi ali drugimi predpisi, ki določajo organe, ki so pristojni za sprejetje teh načrtov in programov, in postopek njihove priprave. Tako je treba šteti, da je ukrep „zahtevan“, če v nacionalnem pravu obstaja posebna pravna podlaga, ki pristojnim organom dovoljuje, da ga sprejmejo, tudi če to sprejetje ni obvezno.

Ker je torej uredbo Inntal Süd lokalni organ sprejel na podlagi določbe nemške zakonodaje, ta uredba pomeni načrt ali program v smislu Direktive 2001/42. V zvezi s

²⁹ Ta sodba je predstavljena tudi v razdelku II. 2. a) i., „Načrti in programi, za katere velja člen 3(2)(a) Direktive 2001/42“, in razdelku II. 2. b) ii., „Načrti in programi, za katere velja člen 3(4) Direktive 2001/42“.

tem je Sodišče navedlo, da splošna narava navedene uredbe, ki vsebuje splošne in abstraktne določbe, ki določajo splošne zahteve, ne nasprotuje taki opredelitvi. Okoliščina, da je nacionalni akt do neke mere abstrakten in ima za cilj preoblikovanje geografskega območja, namreč ponazarja njegovo načrtovalnost ali programskost in ne preprečuje, da bi bil vključen v pojem „načrti in programi“.

b) Razveljavitev načrtov in programov

Sodba z dne 22. marca 2012, *Inter-Environnement Bruxelles in drugi* (C-567/10, [EU:C:2012:159](#))

„Direktiva 2001/42/ES – Presoja vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje – Pojem načrtov in programov, ki so zahtevani z zakonskimi in drugimi predpisi – Uporaba te direktive za postopek celotne ali delne razveljavitve načrta rabe zemljišč“

Sodišče, ki je odločalo o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Cour constitutionnelle (ustavno sodišče, Belgija), je potrdilo, da akti o razveljavitvi načrtov ali programov v smislu Direktive 2001/42 načeloma spadajo na področje uporabe te direktive.

Potem ko je Région de Bruxelles-Capitale (regija Bruselj – glavno mesto) sprejela uredbo o spremembi bruseljskega zakonika o prostorskem načrtovanju, je več nepridobitnih združenj pri Cour constitutionnelle (ustavno sodišče) vložilo tožbo za razglasitev ničnosti nekaterih določb te uredbe. Navedena združenja so v podporo tožbi kritizirala zlasti dejstvo, da se s spornimi določbami o spremembi za razveljavitev posebnih načrtov rabe zemljišč in sprejetje načrtov za spomeniško varstvo ne zahteva presoja vplivov na okolje v skladu z Direktivo 2001/42.

V tem okviru se je Cour constitutionnelle (ustavno sodišče) spraševalo, med drugim, ali je treba pri celotni ali delni razveljavitvi načrta ali programa, za katerega velja Direktiva 2001/42, izvesti okoljsko presojo na podlagi te direktive.

V zvezi s tem je Sodišče navedlo, da čeprav se člen 2(a) Direktive 2001/42 izrecno nanaša ne na akte o razveljavitvi, ampak le na akte o spremembi načrtov in programov, dejstvo ostaja, da je treba ob upoštevanju cilja Direktive 2001/42 določbe, ki opredeljujejo področje uporabe te direktive, razlagati široko. Ker poleg tega akt o razveljavitvi nujno vsebuje spremembo referenčnega pravnega okvira in zato spreminja vplive na okolje, ki so se, če je bilo potrebno, presojali po postopku iz Direktive 2001/42, lahko pomembno vpliva na okolje.

Sodišče je tako ugotovilo, da bi bilo ob upoštevanju značilnosti in učinkov aktov o razveljavitvi načrtov ali programov v smislu Direktive 2001/42 v nasprotju s cilji zakonodajalca Unije in bi se deloma poseglo v polni učinek navedene direktive, če bi se za te akte štelo, da so izključeni s področja uporabe te direktive.

Nasprotno pa načeloma ni tako, če razveljavljeni akt spada v hierarhijo aktov prostorskega načrtovanja, ker ti akti dovolj natančno določajo pravila o rabi zemljišč, ker so bili že sami predmet presoje vplivov na okolje in ker se lahko razumno šteje, da so bili interesi, ki jih Direktiva 2001/42 varuje, v tem okviru zadostno upoštevani.

2. Obveznost presoje vplivov v primeru tveganj za pomembno vplivanje na okolje

a) Načrti in programi, ki pomenijo tveganje za pomembno vplivanje na okolje

i. Načrti in programi, za katere velja člen 3(2)(a) Direktive 2001/42

Sodba z dne 22. februarja 2022 (veliki senat), Bund Naturschutz in Bayern (C-300/20, EU:C:2022:102)

„Predhodno odločanje – Okolje – Direktiva 2001/42/ES – Presoja vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje – Člen 2(a) – Pojem ‚načrti in programi‘ – Člen 3(2)(a) – Akti, ki so pripravljene za nekatere sektorje in ki določajo okvir za prihodnja soglasja za izvedbo projektov iz prilog I in II k Direktivi 2011/92/EU – Člen 3(4) – Akti, ki določajo okvir za prihodnja soglasja za izvedbo projektov – Uredba o varstvu krajine, ki jo je sprejel lokalni organ“

Sodišče je v tej sodbi, katere dejanski okvir je bil predstavljen zgoraj,³⁰ preučilo tudi, ali nacionalni ukrep, kot je uredba Inntal Süd, katere namen je varstvo narave in krajine ter ki za to določa splošne prepovedi in obveznosti pridobitve soglasja, spada na področje uporabe člena 3(2)(a) Direktive 2001/42.

V skladu s to določbo je treba okoljsko presojlo izvesti za vse načrte in programe, ki izpolnjujejo dva kumulativna pogoja.

Na prvem mestu, načrti ali programi se morajo „nanašati na“ ali „obravnavati“ enega od sektorjev, naštetih v navedenem členu.³¹ V obravnavanem primeru je bilo videti, da je ta prvi pogoj po presoji Sodišča izpolnjen, kar pa je moralo preveriti predložitveno sodišče.

V zvezi s tem je Sodišče pojasnilo, da okoliščina, da je glavni cilj načrta ali programa varstvo okolja, ne izključuje, da se lahko ta načrt ali program tudi „nanaša na“ ali „obravnavata“ enega od sektorjev, naštetih v členu 3(2)(a) Direktive 2001/42. Sámó bistvo splošnih ukrepov, pripravljenih za varstvo okolja, je namreč ravno urediti človekove dejavnosti, ki znatno vplivajo na okolje, med drugim tiste, ki spadajo v omenjene sektorje.

³⁰ V zvezi z dejanskim in pravnim okvirom spora glej razdelek II. 1. a), „Načrti in programi, za katere velja Direktiva 2001/42“. Ta sodba je predstavljena tudi v razdelku II. 2. b) ii), „Načrti in programi, za katere velja člen 3(4) Direktive 2001/42“.

³¹ In sicer kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, energetiko, industrijo, promet, ravnanje z odpadki, upravljanje voda, telekomunikacije, turizem, prostorsko načrtovanje ali rabo zemljišč.

Na drugem mestu, načrti ali programi morajo določati okvir za prihodnja soglasja za izvedbo projektov, naštetih v prilogah I in II k Direktivi 2011/92.

Ta zahteva je izpolnjena, če načrt ali program določa velik nabor meril in pogojev za odobritev in izvedbo enega ali več projektov, naštetih v prilogah I in II k Direktivi 2011/92, zlasti glede lokacije, značilnosti, velikosti in razmer obratovanja teh projektov ali dodeljevanja sredstev v zvezi s temi projekti. Če pa načrt ali program, kot je uredba Inntal Süd, zgolj na splošno določa cilje varstva krajine in za dejavnosti ali projekte na območju varstva določa obveznost pridobitve soglasja, ne da bi določal merila ali pogoje za odobritev in izvedbo navedenih projektov, zgoraj navedena zahteva ni izpolnjena, čeprav lahko navedena uredba v neki meri vpliva na lokacijo projektov.

Glede na te preudarke je Sodišče ugotovilo, da uredba Inntal Süd ni načrt ali program, za katerega bi bilo treba opraviti okoljsko presojo na podlagi člena 3(2)(a) Direktive 2001/42, ker ne določa dovolj podrobnih pravil glede vsebine, priprave in izvedbe projektov, navedenih v prilogah I in II k Direktivi 2011/92, kar pa je moralo preveriti predložitveno sodišče.

Sodba z dne 25. junija 2020 (veliki senat), A in drugi (Vetrne elektrarne v občinah Aalter in Nevele) (C-24/19, [EU:C:2020:503](#))

„Predhodno odločanje – Direktiva 2001/42/ES – Presoja vplivov na okolje – Gradbeno dovoljenje za gradnjo in obratovanje vetrnih elektrarn – Člen 2(a) – Pojem ‚načrti in programi‘ – Pogoji za podelitev soglasij, določeni z odredbo in okrožnico – Člen 3(2)(a) – Nacionalni akti, ki opredeljujejo okvir za prihodnje soglasje za izvedbo projektov – Neobstoj okoljske presoje – Ohranitev učinkov nacionalnih aktov in soglasij, ki so bila na podlagi teh aktov podeljena po tem, ko je bila ugotovljena neskladnost teh aktov s pravom Unije – Pogoji“

Sodišče je v sodbi A in drugi (Vetrne elektrarne v občinah Aalter in Nevele), katere dejanski okvir je bil predstavljen zgoraj,³² potrdilo, da odredba ali okrožnica, kot sta obravnavani v tej zadevi in ki vsebujeta različni določbi o gradnji in obratovanju vetrnih elektrarn, vključno z ukrepi v zvezi s senčnim migotanjem, varnostjo in standardi hrupa, pomenita načrte in programe, za katere je treba opraviti okoljsko presojo na podlagi člena 3(2)(a) Direktive 2001/42.

Glede tega je Sodišče menilo, da so zahteve, ki so z zadevnima odredbo in okrožnico določene za postavitve in obratovanje vetrnih elektrarn, dovolj pomembne in obsežne za določitev pogojev, ki veljajo za izdajo dovoljenja za gradnjo in obratovanje polj vetrnih elektrarn, katerih okoljskih vplivov ni mogoče zanikati. Pojasnilo je, da take razlage ne more omajati posebna pravna narava okrožnice.

³² V zvezi z dejanskim in pravnim okvirom spora glej razdelek II. 1. a), „Načrti in programi, za katere velja Direktiva 2001/42“. Ta sodba je predstavljena tudi v razdelku III. 2., „Nacionalni akti, sprejeti v nasprotju z Direktivo 2001/42“.

ii. Načrti in programi, za katere velja člen 3(2)(b) Direktive 2001/42

Sodba z dne 12. junija 2019, CFE (C-43/18, [EU:C:2019:483](#))

„Predhodno odločanje – Okolje – Direktiva 2001/42/ES – Presoja vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje – Odlok – Določitev posebnega ohranitvenega območja v skladu z Direktivo 92/43/EGS – Določitev ciljev ohranjanja ter določenih preventivnih ukrepov – Pojem ‚načrti in programi‘ – Obveznost izvedbe okoljske presoje“

Sodišče, ki je odločalo o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložil Conseil d'État (državni svet, Belgija), je podalo razlago člena 3(2)(b) Direktive 2001/42, ki zahteva, da se okoljska presoja na podlagi te direktive izvede vsakič, ko je v skladu s členoma 6 in 7 Direktive 92/43 potrebna presoja.

V postopku v glavni stvari je Compagnie d'entreprises CFE SA (v nadaljevanju: CFE) predlagala razglasitev ničnosti odloka vlade Région de Bruxelles-Capitale (regija Bruselj – glavno mesto) o določitvi „kompleksa gozda Soignes – dolina Woluwe“ kot posebnega ohranitvenega območja v smislu Direktive 92/43. CFE je v podporo tej tožbi izpodbijala odločitev vlade regije Bruselj – glavno mesto, da se za ta odlok ne izvede okoljska presoja, ker ustrezna presoja posledic v skladu s členom 6(3) Direktive 92/43 ni potrebna.

Sodišče, ki mu je predložitveno sodišče postavilo vprašanje v zvezi s tem, je opozorilo, da je treba na podlagi člena 6(3) Direktive 92/43 samo pri načrtih ali projektih, ki niso neposredno povezani z upravljanjem območja ali zanj potrebni, opraviti ustrezno presajo posledic na podlagi navedene direktive. Akt, kot je ta iz postopka v glavni stvari, s katerim država članica določi območje kot posebno ohranitveno območje, pa je po naravi neposredno povezan z upravljanjem zadevnega območja ali zanj potreben.

Iz tega sledi, da je odlok, kot je ta iz postopka v glavni stvari, dejansko lahko izvzet iz ustrezne presoje na podlagi člena 6(3) Direktive 92/43 in posledično iz okoljske presoje na podlagi člena 3(2)(b) Direktive 2001/42.

Vendar okoliščina, da za tak odlok ni obvezna predhodna okoljska presoja na podlagi člena 6(3) Direktive 92/43 v povezavi s členom 3(2)(b) Direktive 2001/42, ne pomeni, da je izvzet iz vsakršne obveznosti na tem področju, saj ni izključeno, da lahko določa pravila, zaradi katerih bi ga bilo mogoče šteti za načrt ali program v smislu zadnjenavedene direktive, za katerega je presoja vplivov na okolje lahko obvezna.

b) Načrti in programi, ki lahko pomenijo tveganje za pomembno vplivanje na okolje

i. Načrti in programi, za katere velja člen 3(3) Direktive 2001/42

Sodba z dne 21. decembra 2016, Associazione Italia Nostra Onlus (C-444/15, [EU:C:2016:978](#))

„Predhodno odločanje – Okolje – Direktiva 2001/42/ES – Presoja vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje – Člen 3(3) – Načrti in programi, pri katerih je okoljska presoja potrebna le, kadar države članice ugotovijo, da bi lahko znatno vplivali na okolje – Veljavnost glede na Pogodbo DEU in Listino Evropske unije o temeljnih pravicah – Pojem rabe ‚majhnega območja na lokalni ravni‘ – Nacionalna zakonodaja, ki se sklicuje na površino zadevnih območij“

Sodišče, ki so mu bila predložena vprašanja za predhodno odločanje, je potrdilo veljavnost člena 3(3) Direktive 2001/42 tako z vidika člena 191 PDEU, ki opredeljuje cilje okoljske politike Unije, kot z vidika člena 37 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, ki zagotavlja varstvo okolja.

V skladu z odstavkom 3 člena 3 Direktive 2001/42 je pri načrtih in programih iz odstavka 2 tega člena, ki določajo rabo majhnih območij na lokalni ravni, ter pri manjših spremembah načrtov in programov iz navedenega odstavka 2 okoljska presoja potrebna le, kadar države članice ugotovijo, da bi lahko znatno vplivali na okolje.

Na podlagi nacionalne zakonodaje o prenosu navedenega člena 3(3) je občinski svet Comune di Venezia (občina Benetke, Italija) potrdil projekt gradnje nepremičnin na otoku v Beneški laguni, za katerega je bila opravljena presoja vplivov na okolje na podlagi Direktive 92/43, ne pa okoljska presoja v smislu Direktive 2001/42. Glede zadnjega vidika je pristojna deželna komisija menila, prvič, da se zadevni načrt nanaša le na rabo majhnih območij na lokalni ravni in, drugič, da ta načrt nima znatnih vplivov na okolje.

Commissario straordinario (izredni pooblaščenec) Comune di Venezia je s sklepom z dne 2. oktobra 2014 navedeni načrt odobril, ne da bi predlagal kakršne koli spremembe.

Associazione Italia Nostra Onlus, katere cilj je prispevati k varstvu in valorizaciji italijanske zgodovinske, umetniške in kulturne dediščine, je pri Tribunale amministrativo regionale per il Veneto (deželno upravno sodišče za Benečijo, Italija) zoper ta sklep o odobritvi, pa tudi zoper druge akte, vložila tožbo, s katero je med drugim izpodbijala veljavnost člena 3(3) Direktive 2001/42 glede na pravo Unije.

Ker je Tribunale amministrativo regionale per il Veneto (deželno upravno sodišče za Benečijo) menilo, da je člen 3(3) Direktive 2001/42 neveljaven glede na člen 191 PDEU in člen 37 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, je Sodišču predložilo to vprašanje glede veljavnosti.

Glede tega je Sodišče navedlo, da iz člena 3(3) Direktive 2001/42 v povezavi z uvodno izjavo 10 te direktive izhaja, da morajo za načrte in programe, ki določajo rabo majhnih območij na lokalni ravni, pristojni organi zadevne države članice predhodno preveriti, ali lahko posamezen načrt ali program znatno vpliva na okolje, in da morajo ti organi nato, če ugotovijo, da bi navedeni načrt ali navedeni program lahko tako vplival na okolje, ta načrt ali ta program obvezno predložiti v okoljsko presojo v skladu s to direktivo.

Ta določba s tem, da iz okoljske presoje v skladu s to direktivo ne izključuje nobenega načrta ali programa, ki bi lahko znatno vplival na okolje, spada v cilj navedene direktive, ki je zagotoviti visoko raven varstva okolja. V zvezi s tem je naloga držav članic, da v mejah svojih pristojnosti sprejmejo vse potrebne splošne ali posebne ukrepe, da se pred sprejetjem vseh načrtov ali programov, ki bi lahko znatno vplivali na okolje v smislu Direktive 2001/42, opravi okoljska presoja v skladu s procesnimi pravili in merili, določenimi v navedeni direktivi. Vsekakor samo tveganje, da bi se lahko nacionalni organi s svojim ravnanjem izognili uporabi Direktive 2001/42, ne more povzročiti neveljavnosti člena 3(3) te direktive.

Zato po presoji Sodišča ni očitno, da sta Parlament in Svet s sprejetjem člena 3(3) Direktive 2001/42 storila očitno napako pri presoji v zvezi s členom 191 PDEU. Zato iz prvonavedene določbe ne izhaja nič takega, kar bi lahko vplivalo na njeno veljavnost ob upoštevanju člena 191 PDEU. Iz tega sledi, da iz te določbe ne izhaja niti nič takega, kar bi lahko vplivalo na njeno veljavnost ob upoštevanju člena 37 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.

Sodišče je v odgovoru na vprašanje glede razlage, ki ga je predložitveno sodišče postavilo podredno, poleg tega pojasnilo, da je treba člen 3(3) Direktive 2001/42 v povezavi z uvodno izjavo 10 te direktive razlagati tako, da je treba pojem „majhna območja na lokalni ravni“ iz navedenega odstavka 3 opredeliti s sklicevanjem na površino zadevnega območja pod naslednjima pogojevma:

- načrt ali program pripravi in/ali sprejme lokalni organ, in ne regionalni ali nacionalni organ, in
- to območje v okviru površine, ki jo nadzoruje lokalni organ, je glede na to površino, ki jo nadzoruje lokalni organ, majhno.

Sodba z dne 22. septembra 2011, Valčiukienė in drugi (C-295/10, [EU:C:2011:608](#))³³

„Direktiva 2001/42/ES – Presoja vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje – Načrti, v katerih je določena raba majhnih območij na lokalni ravni – Člen 3(3) – Dokumenti, ki se nanašajo na prostorsko načrtovanje na lokalni ravni in v katerih je naveden le en predmet gospodarske dejavnosti – Presoja na podlagi Direktive 2001/42/ES, ki jo nacionalno pravo izključuje –

³³ Ta sodba je predstavljena tudi v razdelku IV., „Skupna uporaba direktiv, ki določajo obveznost presoje vplivov na okolje“.

Diskrecijska pravica držav članic – Člen 3(5) – Povezava z Direktivo 85/337/EGS – Člen 11(1) in (2) Direktive 2001/42/ES

V sodbi Valčiukienė in drugi je Sodišče pojasnilo polje proste presoje, ki ga imajo države članice na podlagi člena 3(5) Direktive 2001/42 pri ugotavljanju, ali bodo načrti ali programi iz odstavka 3 tega člena verjetno znatno vplivali na okolje.

Pakruojo rajono savivaldybė (svet okrožja Pakruojas, Litva) je z odločbama z dne 23. marca in 20. aprila 2006 potrdil podrobna načrta v zvezi z gradnjo dveh kompleksov s kapaciteto 4000 prašičev in rabo tal za dve zemljiški parceli, na katerih naj bi ta kompleksa stala.

Šiaulių apygardos administracinis teismas (okrožno upravno sodišče v Šiauliaiu, Litva) je tožbi zoper ti odločbi zavrnilo. V tem okviru je navedlo, da se v skladu z nacionalnim pravom postopek strateške presoje vplivov na okolje ne uporablja za dokumente prostorskega načrtovanja, v katerih je pri sklepih naveden le en predmet gospodarske dejavnosti, enako kot v obeh podrobnih načrtih.

Vyriausiasis administracinis teismas (vrhovno upravno sodišče, Litva) je v pritožbenem postopku potrdilo, da nacionalna ureditev, ki se je uporabljala ob nastanku dejanskega stanja, ki se obravnava v postopku v glavni stvari, ni določala, da je za oba izpodbijana načrta treba izvesti strateško presojo okoljskih vplivov. Vendar se je glede na to, da je ta ureditev pomenila izvajanje Direktive 2001/42, navedeno sodišče odločilo Sodišču v predhodno odločanje predložiti vprašanje, ali je ta nacionalni ukrep za prenos združljiv z Direktivo 2001/42.

V zvezi s tem je Sodišče ugotovilo, da načrte, kot sta ta, ki se izpodbijata v postopku v glavni stvari, določa člen 3(2)(a) Direktive 2001/42 in da je zanje ob upoštevanju odstavka 3 tega člena potrebna okoljska presoja.

Po presoji Sodišča za načrta, ki sta predmet postopka v glavni stvari, poleg tega lahko velja člen 3(3) Direktive 2001/42, v skladu s katerim je za načrte iz odstavka 2, ki določajo rabo majhnih območij na lokalni ravni, presoja obvezna le, kadar države članice „ugotovijo, da bodo verjetno znatno vplivali na okolje“. V tem okviru člen 3(5) Direktive 2001/42 državam članicam omogoča, da s preučevanjem vsakega primera posebej, z določanjem vrst načrtov in programov ali s kombinacijo obeh načinov ugotovijo, ali je verjetno, da bodo načrti iz odstavka 3 tega člena znatno vplivali na okolje.

Polje proste presoje, ki ga imajo torej države članice na podlagi člena 3(5) Direktive 2001/42 pri določanju vrst načrtov, ki lahko znatno vplivajo na okolje, vseeno omejuje obveznost iz člena 3(3) Direktive 2001/42 v povezavi z odstavkom 2 tega člena, da je za načrte, ki lahko znatno vplivajo na okolje, obvezna presoja zlasti zaradi njihovih značilnosti, njihovih vplivov in značilnosti območij, ki bi lahko bila znatno prizadeta.

Zato bi država članica, ki bi določila tako merilo, da bi bila dejansko cela kategorija projektov vnaprej izvzeta iz zahteve po presoji vplivov, prekoračila meje polja proste

presoje, ki ga ima v skladu s členom 3(5) Direktive 2001/42 v povezavi z odstavkoma 2 in 3 tega člena, razen če je mogoče glede vseh izvzetih načrtov na podlagi ustreznih meril – kot so med drugim predmet teh načrtov, velikost ozemlja, ki ga zajemajo, ali občutljivost naravnega okolja, na katero se načrt nanaša – šteti, da ni verjetno, da bi znatno vplivali na okolje.

Sodišče je tako ugotovilo, da je treba člen 3(5) Direktive 2001/42 v povezavi s členom 3(3) te direktive razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki na splošen način in brez preverjanja vsakega primera posebej določa, da se presoja na podlagi te direktive ne izvede, če se načrti, ki določajo uporabo majhnih območij na lokalni ravni, nanašajo le na en predmet gospodarske dejavnosti. S takim merilom namreč ni mogoče presoditi, ali neki načrt znatno vpliva na okolje ali ne.

ii. Načrti in programi, za katere velja člen 3(4) Direktive 2001/42

Sodba z dne 22. februarja 2022 (veliki senat), Bund Naturschutz in Bayern (C-300/20, [EU:C:2022:102](#))

„Predhodno odločanje – Okolje – Direktiva 2001/42/ES – Presoja vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje – Člen 2(a) – Pojem ‚načrti in programi‘ – Člen 3(2)(a) – Akti, ki so pripravljene za nekatere sektorje in ki določajo okvir za prihodnja soglasja za izvedbo projektov iz prilog I in II k Direktivi 2011/92/EU – Člen 3(4) – Akti, ki določajo okvir za prihodnja soglasja za izvedbo projektov – Uredba o varstvu krajine, ki jo je sprejel lokalni organ“

Sodišče je v sodbi Bund Naturschutz in Bayern, katere dejanski okvir je bil predstavljen zgoraj,³⁴ odločilo tudi, da nacionalni ukrep, kot je uredba Inntal Süd, katere namen je varstvo narave in krajine ter ki za to določa splošne prepovedi in obveznosti pridobitve soglasja, ne določa pa dovolj podrobnih pravil glede vsebine, priprave in izvedbe projektov, ne spada na področje uporabe člena 3(4) Direktive 2001/42. V skladu s to določbo morajo države članice ugotoviti, ali je verjetno, da bodo načrti in programi, ki določajo okvir za prihodnja soglasja za izvedbo projektov ter ki niso načrti in programi iz odstavka 2 tega člena, znatno vplivali na okolje, tako da je treba izvesti okoljsko presojo.

³⁴ V zvezi z dejanskim in pravnim okvirom spora glej razdelek II. 1. a), „Načrti in programi, za katere velja Direktiva 2001/42“. Ta sodba je predstavljena tudi v razdelku II. 2. a) i., „Načrti in programi, za katere velja člen 3(2)(a) Direktive 2001/42“.

3. Posvetovanja

Sodba z dne 20. oktobra 2011, Seaport (NI) in drugi (C-474/10, [EU:C:2011:681](#))

„Predlog za sprejetje predhodne odločbe – Direktiva 2001/42/ES – Člen 6 – Določitev organa za posvetovanje o okoljskih vplivih izvajanja načrtov in programov – Možnost, da posvetovalni organ izvaja načrte ali programe – Obveznost imenovanja ustreznega organa – Podrobna pravila za obveščanje organov in javnosti ter posvetovanje z njimi“

Sodišče, ki je odločalo o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Court of Appeal in Northern Ireland (pritožbeno sodišče na Severnem Irskem, Združeno kraljestvo), je pojasnilo, pod katerimi pogoji je organ, ki je v nacionalni zakonodaji določen za namene postopka posvetovanja iz člena 6(3) Direktive 2001/42, lahko pristojen za pripravo načrta ali programa, za katerega se opravi ta postopek.

V skladu s členom 6(3) Direktive 2001/42 države članice določijo organe, s katerimi se je treba posvetovati pri pripravi okoljskega poročila za načrt ali program na podlagi te direktive in ki jih bodo verjetno zadevali okoljski vplivi izvajanja načrtov in programov zaradi njihovih posebnih okoljskih nalog.

Na podlagi te obveznosti je bilo v severnoirskem pravu kot posvetovalni organ v smislu člena 6(3) Direktive 2001/42 določeno Department of the Environment (ministrstvo za okolje, Severna Irska). Vendar je bilo v zadevi, o kateri je odločalo predložitveno sodišče, Department of the Environment (ministrstvo za okolje) pristojno tudi za zasnovo načrta, za katerega je bilo treba izvesti okoljsko presojo na podlagi te direktive. V teh okoliščinah se je predložitveno sodišče odločilo, da Sodišču predloži vprašanje, ali mora država članica, kadar je nacionalni organ hkrati organ, pristojen za zadevni načrt, in organ, ki je v nacionalni zakonodaji določen za namene postopka posvetovanja, določiti nov posvetovalni organ, ki je ločen in neodvisen od prvega.

V zvezi s tem je Sodišče odločilo, da v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, člen 6(3) Direktive 2001/42 ne določa, da je treba v smislu te določbe oblikovati ali določiti drug posvetovalni organ, če je znotraj organa, ki je običajno pristojen in določen za posvetovanje na področju okolja, funkcionalna ločenost organizirana tako, da ima upravni organ znotraj nje dejansko samostojnost, kar še zlasti pomeni, da ima svoja administrativna sredstva in svoje osebje in lahko tako opravlja naloge, ki so posvetovalnemu organu dodeljene v smislu člena 6(3) te direktive, in predvsem da lahko objektivno poda mnenje glede načrta ali programa, ki ga sprejema organ, s katerim je povezan.

Predložitveno sodišče je poleg tega Sodišče pozvalo, naj pojasni roke, določene za postopek posvetovanja. V zvezi s tem člen 6(2) Direktive 2001/42 določa, da je tem organom, ki so bili določeni, in javnosti, ki jo ali bi jo lahko to zadevalo, „dovolj zgodaj“ treba dati „učinkovito [dejansko] priložnost“, da izrazijo svoje mnenje glede zadevnega osnutka načrta ali programa in glede okoljskega poročila.

Po presoji Sodišča je treba to določbo razlagati tako, da ne določa, da morajo biti roki, v katerih bi organi, ki so bili določeni, in javnost, ki jo ali bi jo lahko to zadevalo v smislu odstavkov 3 in 4 tega člena, lahko izrazili svoje mnenje glede osnutka načrta ali programa in glede okoljskega poročila, natančno določeni z nacionalno zakonodajo, s katero je ta direktiva prenesena. Zato navedeni odstavek 2 ne nasprotuje temu, da organ, ki izvaja načrt ali program, določi te roke za vsak primer posebej. Vendar v tem primeru ta odstavek 2 določa, da za posvetovanje teh organov in javnosti o osnutku načrta ali o danem programu zadostuje ustrezno določen rok, ki jim daje dejansko priložnost, da dovolj zgodaj izrazijo svoje mnenje glede tega osnutka načrta ali programa in glede okoljskega poročila tega načrta ali programa.

III. Začasna ohranitev učinkov nacionalnih aktov, sprejetih v nasprotju z obveznostjo izvedbe presoje vplivov na okolje

1. Nacionalni akti, sprejeti v nasprotju z Direktivo 2011/92

Sodba z dne 29. julija 2019 (veliki senat), Inter-Environnement Wallonie in Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, [EU:C:2019:622](#))

„Predhodno odločanje – Okolje – Konvencija iz Espooja – Aarhuska konvencija – Ohranjanje naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst – Direktiva 92/43/EGS – Člen 6(3) – Pojem ‚projekt‘ – Presoja vplivov na zadevno območje – Člen 6(4) – Pojem ‚nujni razlogi prevladujočega javnega interesa‘ – Ohranjanje prostoživečih ptic – Direktiva 2009/147/ES – Presoja vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje – Direktiva 2011/92/EU – Člen 1(2)(a) – Pojem ‚projekt‘ – Člen 2(1) – Člen 4(1) – Presoja vpliva na okolje – Člen 2(4) – Izjema od presoje – Postopno opuščanje uporabe jedrske energije – Nacionalna zakonodaja, ki na eni strani določa ponovni zagon dejavnosti komercialne proizvodnje električne energije v nedeljujoči jedrski elektrarni za obdobje skoraj desetih let, s čimer se datum, ki ga je nacionalni zakonodajalec prvotno določil za njeno ustavitev obratovanja in prenehanje dejavnosti, preloži za deset let, in na drugi strani preložitev, prav tako za deset let, roka za ustavitev obratovanja in prenehanje komercialne proizvodnje električne energije v delujoči elektrarni, ki ga je prvotno določil isti zakonodajalec – Neobstoj presoje vplivov na okolje“

Sodišče je v tej sodbi, katere dejanski okvir je bil predstavljen zgoraj,³⁵ odločilo, da lahko nacionalno sodišče, če to dopušča nacionalno pravo, izjemoma ohrani učinke ukrepov, kot so ti iz postopka v glavni stvari, ki so bili sprejeti s kršitvijo obveznosti, določenih v direktivah 2011/92 in 92/43, če to ohranitev upravičujejo nujni razlogi, povezani s potrebo po odpravi dejanske in resne grožnje prekinitve oskrbe z električno energijo zadevne države članice, ki je ni mogoče odpraviti z drugimi sredstvi in alternativami, zlasti v okviru notranjega trga. Ta ohranitev lahko zajema le obdobje, ki je nujno potrebno za odpravo te nezakonitosti.

³⁵ V zvezi z dejanskim in pravnim okvirom spora glej razdelek I. 1. a), „Pojem ‚projekt““. Ta sodba je predstavljena tudi v razdelkih I. 2. a), „Projekti, ki pomenijo tveganje za pomembno vplivanje na okolje“ (Priloga I), in I.2.c., „Izjeme od obveznosti presoje vplivov na okolje“.

2. Nacionalni akti, sprejeti v nasprotju z Direktivo 2001/42

Sodba z dne 28. februarja 2012 (veliki senat), Inter-Environnement Wallonie in Terre wallonne (C-41/11, [EU:C:2012:103](#))

„Varstvo okolja – Direktiva 2001/42/ES – Člena 2 in 3 – Presoja vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje – Varstvo voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov – Načrt ali program – Neobstoj predhodne okoljske presoje – Razglasitev ničnosti načrta ali programa – Možnost ohranitve učinkov načrta ali programa – Pogoji“

Sodišče je v sodbi Inter-Environnement Wallonie in Terre wallonne ugotovilo, da se v izjemnih okoliščinah okoljski delovni program, sprejet v nasprotju z Direktivo 2001/42, lahko ohrani v veljavi do sprejetja nadomestnega ukrepa.

V postopku v glavni stvari sta dve belgijski NVO, Inter-Environnement Wallonie ASBL in Terre wallonne ASBL, pri Conseil d'État (državni svet, Belgija) vložili ničnostno tožbo zoper odlok valonske vlade, s katerim so bile prenesene nekatere določbe Direktive 91/676³⁶.

Conseil d'État (državni svet) je menil, da izpodbijani odlok pomeni „načrt ali program“ v smislu člena 3(2)(a) Direktive 2001/42, in ugotovil, da bo načeloma treba zaradi neobstoja predhodne okoljske presoje, kot je zahtevana v tej direktivi, izpodbijani odlok razglasiti za ničen.

Ker pa bi razglasitev ničnosti izpodbijanega odloka z retroaktivnim učinkom povzročila, da v regiji Valoniji do poprave akta, ki je bil razglašen za ničnega, v belgijskem pravnem redu ne bi bilo nobenega ukrepa za prenos Direktive 91/676, kar bi povzročilo, da Kraljevina Belgija ne bi izpolnjevala obveznosti iz te direktive, se je Conseil d'État (državni svet) odločil, da Sodišču predloži vprašanje o možnosti, da izpodbijani odlok ostane v veljavi do sprejetja nadomestne ureditve.

V zvezi s tem je Sodišče opozorilo, da mora nacionalno sodišče, kadar odloča o tožbi za razglasitev ničnosti nacionalnega akta, ki pomeni „načrt ali program“ v smislu Direktive 2001/42 in ki je bil sprejet, ne da bi se upoštevala obveznost opraviti predhodno okoljsko presojo, sprejeti vse ukrepe, določene v nacionalnem pravu, da bi se odpravila opustitev take presoje, vključno z morebitnim zadržanjem ali razglasitvijo ničnosti izpodbijanega načrta oziroma programa.

Vendar se lahko predložitvenemu sodišču glede na posebne okoliščine postopka v glavni stvari izjemoma dovoli uporaba nacionalne določbe, ki mu dopušča, da ohrani nekatere učinke nacionalnega akta, ki je bil razglašen za ničnega, če:

- ta nacionalni akt pomeni ukrep pravilnega prenosa Direktive 91/676;

³⁶ Direktiva Sveta 91/676/EGS z dne 12. decembra 1991 o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 68).

- sprejetje in začetek veljavnosti novega nacionalnega akta, ki vsebuje delovni program v smislu člena 5 te direktive, ne omogočata tega, da bi se izognilo škodljivim učinkom na okolje, ki bi jih povzročila razglasitev ničnosti izpodbijanega odloka;
- bi razglasitev ničnosti tega izpodbijanega akta povzročila, da bi v zvezi s prenosom Direktive 91/676 nastala pravna praznina, ki bi bila bolj škodljiva za okolje, saj bi ta razglasitev ničnosti pomenila zmanjšanje varstva voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov in bi bila tako v nasprotju z bistvenim ciljem te direktive, in
- se izjemna ohranitev učinkov takega akta nanaša samo na obdobje, ki je nujno potrebno za sprejetje ukrepov, s katerimi je mogoče odpraviti ugotovljeno nepravilnost.

Sodba z dne 28. julija 2016, Association France Nature Environnement (C-379/15, [EU:C:2016:603](#))

„Predhodno odločanje – Direktiva 2001/42/ES – Presoja vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje – Nacionalni akt, ki ni v skladu s pravom Unije – Pravne posledice – Pristojnost nacionalnega sodišča, da začasno ohrani učinke navedenega akta – Člen 267, tretji odstavek, PDEU – Obveznost predložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe Sodišču“

Sodišče, ki je odločalo o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložil Conseil d'État (državni svet, Francija), je potrdilo svojo sodno prakso v zvezi z možnostjo, da nacionalna sodišča izjemoma in začasno ohranijo učinke nacionalnih aktov, ki niso združljivi z določbami Direktive 2001/42.

Predlog za sprejetje predhodne odločbe izhaja iz tožbe, vložene pri Conseil d'État (državni svet, Francija), s katero se je izpodbijala združljivost francoskega prava o prenosu z Direktivo 2001/42. V tem okviru je to sodišče med drugim razglasilo za nične določbe odredbe št. 2012-616, ki določajo organ, pristojen za okolje, s katerim se je treba posvetovati v okviru okoljske presoje na podlagi navedene direktive.

Po presoji Conseil d'État (državni svet, Francija) bi se zaradi delne razveljavitve te odredbe z učinkom za nazaj vseeno lahko omajala ne samo zakonitost načrtov in programov, sprejetih na podlagi te odredbe, ampak tudi zakonitost vsakega akta, ki je bil sprejet na podlagi zadnjenavedenih načrtov in programov. V takem položaju pa bi bila ogrožena tako načelo pravne varnosti kot tudi uresničitev ciljev Unije v zvezi z varstvom okolja.

V teh okoliščinah je Conseil d'État (državni svet, Francija) Sodišče pozval, naj pojasni, pod katerimi pogoji lahko nacionalno sodišče ohrani nekatere učinke nacionalnega akta, nezdružljivega z Direktivo 2001/42, in ali mora nacionalno sodišče na zadnji stopnji v takem primeru še vedno Sodišču predložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe.

Sodišče je opozorilo na svojo sodno prakso, ki izhaja iz sodbe *Inter-Environnement Wallonie in Terre wallonne*³⁷, in odgovorilo, prvič, da lahko nacionalno sodišče, če nacionalno pravo to dopušča, izjemoma in v vsakem posamičnem primeru časovno omeji nekatere učinke ugotovitve nezakonitosti določbe nacionalnega prava, ki je bila sprejeta v nasprotju z obveznostmi, določenimi v Direktivi 2001/42, če je taka omejitev potrebna zaradi nujne skrbi, povezane z varstvom okolja, in ob upoštevanju posebnih okoliščin zadeve, o kateri odloča. Vendar se lahko ta izjemna možnost uporabi le, če so izpolnjeni vsi pogoji, ki izhajajo iz sodbe z dne 28. februarja 2012, *Inter-Environnement Wallonie in Terre wallonne*.

Drugič, Sodišče je pritrdilno odgovorilo na vprašanje, ali mora nacionalno sodišče, zoper odločitve katerega ni pravnega sredstva, Sodišču načeloma predložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe, preden uporabi izjemno možnost, da začasno ohrani določbe nacionalnega prava, za katere je bilo ugotovljeno, da niso v skladu s pravom Unije. Po presoji Sodišča je nacionalno sodišče te obveznosti lahko oproščeno le, če je prepričano – kar mora natančno dokazati – da v zvezi z razlago in uporabo pogojev, ki izhajajo iz sodbe *Inter-Environnement Wallonie in Terre wallonne*, ni nobenega razumnega dvoma.

Sodba z dne 25. junija 2020 (veliki senat), A in drugi (Vetrne elektrarne v občinah Aalter in Nevele) (C-24/19, [EU:C:2020:503](#))

„Predhodno odločanje – Direktiva 2001/42/ES – Presoja vplivov na okolje – Gradbeno dovoljenje za gradnjo in obratovanje vetrnih elektrarn – Člen 2(a) – Pojem ‚načrti in programi‘ – Pogoji za podelitev soglasij, določeni z odredbo in okrožnico – Člen 3(2)(a) – Nacionalni akti, ki opredeljujejo okvir za prihodnje soglasje za izvedbo projektov – Neobstoj okoljske presoje – Ohranitev učinkov nacionalnih aktov in soglasij, ki so bila na podlagi teh aktov podeljena po tem, ko je bila ugotovljena neskladnost teh aktov s pravom Unije – Pogoji“

Sodišče je glede možnosti, da nacionalna sodišča začasno in izjemoma ohranijo učinke nacionalnih aktov, sprejetih v nasprotju z obveznostmi, določenimi v Direktivi 2001/42, v tej sodbi, katere dejanski okvir je bil predstavljen zgoraj,³⁸ opozorilo, da morajo države članice odpraviti nezakonite posledice take kršitve prava Unije. Poudarilo je, da lahko ob upoštevanju zahteve po enotni uporabi prava Unije le Sodišče izjemoma in iz nujnih razlogov v splošnem interesu prizna začasno odložitev učinka izrinjenja, ki je povezan s kršeno določbo prava Unije, če nacionalna ureditev nacionalno sodišče pooblašča, da ohrani nekatere učinke takih aktov v okviru spora, ki mu je bil predložen. Zato je Sodišče razsodilo, da lahko v položaju, kot je ta v obravnavani zadevi, nacionalno sodišče ohrani učinke odredbe in okrožnice ter dovoljenja, izdanega na njuni podlagi, le, če mu nacionalno pravo v okviru spora, ki mu je bil predložen, to dopušča in če bi odprava tega

³⁷ Sodba z dne 28. februarja 2012, *Inter-Environnement Wallonie in Terre wallonne* (C-41/11, [EU:C:2012:103](#)).

³⁸ V zvezi z dejanskim in pravnim okvirom spora glej razdelek II.1.a., „Načrti in programi, za katere velja Direktiva 2001/42“. Ta sodba je predstavljena tudi v razdelku II.2.a.i., „Načrti in programi, za katere velja člen 3(2)(a) Direktive 2001/42“.

Presoja vplivov na okolje

dovoljenja pomembno vplivala na oskrbo z električno energijo, v obravnavanem primeru v Belgiji, vendar samo med obdobjem, ki je nujno potrebno za odpravo te nezakonnosti.

IV. Kumulativna uporaba direktiv, ki določajo obveznost presoje vplivov na okolje

Sodba z dne 22. septembra 2011, Valčiukienė in drugi (C-295/10, [EU:C:2011:608](#))

„Direktiva 2001/42/ES – Presoja vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje – Načrti, v katerih je določena raba majhnih območij na lokalni ravni – Člen 3(3) – Dokumenti, ki se nanašajo na prostorsko načrtovanje na lokalni ravni in v katerih je naveden le en predmet gospodarske dejavnosti – Presoja na podlagi Direktive 2001/42/ES, ki jo nacionalno pravo izključuje – Diskrecijska pravica držav članic – Člen 3(5) – Povezava z Direktivo 85/337/EGS – Člen 11(1) in (2) Direktive 2001/42/ES“

V tej sodbi, katere dejanski okvir je bil predstavljen zgoraj,³⁹ je predložitveno sodišče Sodišču postavilo tudi vprašanje, ali to, da je bila izvedena okoljska presoja na podlagi Direktive 85/337, pomeni, da ni treba opraviti take presoje na podlagi Direktive 2001/42.

V zvezi s tem je Sodišče opozorilo, da v skladu s členom 11(1) Direktive 2001/42 okoljska presoja, ki se izvede na podlagi te direktive, ne vpliva na zahteve iz Direktive 85/337. Iz tega sledi, da se okoljska presoja na podlagi Direktive 85/337 doda k presoji, ki se izvede na podlagi Direktive 2001/42, če se tako zahteva na podlagi določb Direktive 85/337.

Prav tako okoljska presoja, ki se izvede na podlagi Direktive 85/337, ne vpliva na zahteve iz Direktive 2001/42 in ne more odpraviti obveznosti izvedbe okoljske presoje, ki se zahteva na podlagi Direktive 2001/42 za to, da bi se zadostilo posebnim okoljskim vidikom, ki so značilni za zadnjenavedeno direktivo.

Zato je treba kumulativno zadostiti zahtevam iz direktiv 2001/42 in 85/337.

Glede tega je Sodišče pojasnilo, da če je zadevna država članica predvidela usklajen ali skupni postopek, iz člena 11(2) Direktive 2001/42 izhaja, da je v okviru tega postopka treba preveriti, ali je bila okoljska presoja izvedena v skladu z vsemi določbami, ki jih vsebujeta obe zadevni direktivi.

V teh okoliščinah mora predložitveno sodišče presoditi, ali se presoja, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki je bila izvedena na podlagi Direktive 85/337, lahko šteje za skupni ali usklajeni postopek in ali ta presoja zajema že vse zahteve iz Direktive 2001/42. Če se izkaže, da je to tako, ni več treba izvesti nove presoje na podlagi zadnje direktive.

³⁹ V zvezi z dejanskim in pravnim okvirom spora glej razdelek II.2.b.i., „Načrti in programi, za katere velja člen 3(3) Direktive 2001/42“.

SODIŠČE
EVROPSKE UNIJE

Direktorat za raziskave in dokumentacijo

Februar 2024